

Aanvullend rapport
deputaten
liturgie en kerkmuziek

**Liedboek, kerkboek,
Psalmen voor nu
en huwelijksliturgie**

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Ede 2014

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap administratieve ondersteuning via: dao@gkv.nl. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Liedboek 2013	3
1.1. Opdracht	3
1.2. Meewerken aan het liedboek	3
1.3. De route naar een nieuw kerkboek	4
1.4. Voorstel: liedboek in gebruik nemen op basis van muziekprofiel	5
1.4.1. Typering	5
1.4.2. Hoe presenteren	6
1.4.3. Parels uit het hele liedboek	6
1.4.4. Invalshoek	8
1.4.5. Bedoeling	8
1.4.6. Muziekprofiel	8
1.4.7. Bruikbaar door GKv	9
1.4.8. Voorstellen	10
1.4.9. Met een muziekprofiel, zonder negatieve lijst	11
1.4.10. Richtingwijzend	12
1.4.11. Praktisch: boeken en beamer	13
2. Psalmen en gezangen in het Gereformeerd Kerkboek	14
3. Lichte kerkmuziek, Psalmen voor Nu	14
4. Huwelijksliturgieën	15
4.1. Alternatief huwelijksformulier	
4.2. De huwelijksbeloften of -vragen	
4.3. Huwelijksliturgie	
5. Nogmaals: nieuwe opdracht	17
Bijlagen	
1. Conceptbesluiten en nieuwe opdracht (herziene tekst)	18
2. Lijst bekende liederen uit Liedboek 2013	20
3. Gezangen Gereformeerd Kerkboek 2014	24
4. Notitie Psalmen voor Nu	27
5. Huwelijksliturgie 1	37
6. Huwelijksliturgie 2	40

Inleiding

*'Zolang wij ademen
schept Gij in ons de kracht
om zingend te vertalen
waartoe wij zijn gedacht:
elkaar zijn wij gegeven
tot kleur en samenklank.
De lofzang van ons leven
geeft stem aan onze dank.'*

Dit lied¹, gedicht door Sytze de Vries en te zingen op een bekende melodie uit Wales² geeft een mooie typering van het *Liedboek - zingen en bidden in huis en kerk*, wat op 25 mei 2013 verscheen. In dit aanvullend rapport lichten de deputaten liturgie en kerkmuziek hun voorstel over de ingebruikname van die nieuwe *Liedboek* toe (hoofdstuk 1).

In hoofdstuk 2 doen de deputaten voorstellen voor het psalmen- en gezangendeel van het nieuwe *Gereformeerd Kerkboek*.

Verder wordt een handreiking voor het gebruik van *Psalmen voor Nu* aangeboden. Met dit onderdeel geven de deputaten uitvoering aan hun opdracht de kerken handreikingen te bieden op het gebied van lichte kerkmuziek. De GS Harderwijk 2011 noemde hierbij expliciet de bundels *Opwekkingsliederen* en het project *Psalmen voor Nu*, maar de deputaten kwamen tot de conclusie dat een bredere benadering nodig is. Hierover meer in hoofdstuk 3.

Tenslotte worden twee huwelijksliturgieën aangeboden (hoofdstuk 4).

Het rapport sluit af met een aangepast voorstel voor een nieuwe opdracht (hoofdstuk 5).

1 Liedboek 2013

1.1 Opdracht

Deputaten kregen de opdracht om via het ISK deel te nemen aan de samenstelling van het nieuwe Liedboek (besluit 3a). Het voorbereiden van een beargumenteerd voorstel over de ingebruikname van het Liedboek was onze tweede opdracht (besluit 3b). In mei 2013 is het *Liedboek - zingen en bidden in huis en kerk* verschenen. Hieronder doen we kort verslag van onze betrokkenheid en werkzaamheden bij de totstandkoming van het Liedboek (1). We geven een kort overzicht over het toewerken van de kerken naar een nieuw kerkboek; zo geven we het kader aan waarbinnen de ontwikkelingen rond het Liedboek passen (2). Aan de hand van een typering van het Liedboek komen we tot voorstellen voor de ingebruikname van het Liedboek (3).

1.2. Meewerken aan het Liedboek

Na de GS Zwolle-Zuid van 2008 zijn de GKv lid geworden van ISK, de Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied, die verantwoordelijk is voor de totstandkoming van het *Liedboek - zingen en bidden in huis en kerk*. Jetze Baas is sinds 2009 bestuurslid vanuit onze kerken. Even eerder waren ook de NGK lid geworden van ISK met ds. Freddy Gerkema als bestuurslid. Het hele project 'nieuw Liedboek' was concreet van start gegaan nadat de PKN-synode op basis van de nota over het Liedboek in 2007 groen licht ervoor had gegeven. Projectleider van het geheel van 2007 tot en met 2013 was ds. Pieter Endedijk (schoolmusicus; PKN-predikant). Toen de GKv aansloten bij het project stapten zij op een inmiddels volop rijdende trein. De acht redactionele werkgroepen en de redactieraad werkten volgens een strakke

---

¹ Gezang 657

² LLANGLOFFAN

planning. Vanuit onze kerken waren al mensen om hun deskundigheid betrokken bij het project: dr. Jan Smelik als adviseur van de redactie, Anje de Heer in de werkgroep Psalmen en Dirk Zwart in de werkgroep Nieuwe Nederlandse liederen.

De betrokkenheid met de diverse achterbannen kreeg op verschillende manieren gestalte. Allereerst doordat de kerken alle vertegenwoordigd waren in het ISK-bestuur. Vervolgens doordat de werkgroepen zo breed mogelijk werden samengesteld. Werkgroepleden werden niet gekozen als vertegenwoordigers van hun kerkelijke achterban, maar wel werden er waar mogelijk mensen uit de verschillende kringen gekozen. De betrokkenheid van de diverse achterbannen kreeg vooral gestalte in het werken met supervisors en klankbordgroepen. Vier keer werd er een selectie van liederen aan hen aangeboden, waarop gereageerd kon worden vanuit een bepaalde invalshoek. Vanuit de PKN waren er klankbordgroepen met een specifieke invalshoek, b.v. genderperspectief. Bob Vuijk en Jannes Munneke waren onze supervisors en deputaten Kerkmuziek hebben als klankbordgroep gefungeerd. Vanuit het leesperspectief van onze kerken is er telkens feedback gegeven aan de redactie op de selecties. Dat moest kort en bondig. Het ISK organiseerde bijeenkomsten met alle supervisors, waarop ook in het algemeen werd verteld over de werkwijze en verwerking van alle opmerkingen. In de verdere besluitvorming werd het werk van de supervisors en klankbordgroepen meegenomen, maar wat er uiteindelijk wel of niet geselecteerd zou worden was aan de redactie.

Het bestuur van ISK heeft ingestemd met het resultaat van de redactie. Daarbij had Jetze Baas vrij mandaat, al heeft hij daarvoor met deputaten geregeld contact gehad. Het ISK zorgde voor de inhoud van het Liedboek, de uitgeverscombinatie BV Liedboek (Boekencentrum, Kok en Jongbloed) zorgde voor de uitgave. De deelnemende kerken zorgen voor invoering ervan in de eigen achterban. Voor het overleg daarover is een communicatieplatform opgericht, waarbij telkens informatie samenkam vanuit het ISK, de uitgevers en de kerken. Deputaat ds. Pieter van den Berg bezocht deze bijeenkomsten en deed dit officieel ook namens de NGK. De positie van de GKv was daarin een bijzondere, omdat bij ons de GS nog had te beslissen over de ingebruikname van het Liedboek. Via dit platform is het blad 'Ik zing' naar de kerken gestuurd, als informatiebron in de aanloop naar de verschijning.

Veertig jaar na de verschijning van het Liedboek in 1973 bereikte het nieuwe Liedboek zijn voltooiing. Op 25 mei 2013 werd het *Liedboek – zingen en bidden in huis en kerk* gepresenteerd op een bijzondere Liedboekdag in Monnickendam. Vertegenwoordigers van alle deelnemende kerken namen een eerste exemplaar in ontvangst; voor de GKv was daartoe ds. Pieter Niemeijer in Monnickendam aanwezig. Op zeer diverse locaties werden in de loop van de dag allerlei soorten liederen met elkaar gezongen. Daarna kon voor deputaten het verkennen en doornemen van het Liedboek beginnen.

1.3. De route naar een nieuw kerkboek

Sinds 1993 werken de GKv aan een nieuw kerkboek. In de loop van de jaren zijn liederen vrijgegeven uit het 'oude' Liedboek uit 1973, werden liederen uit andere bronnen geselecteerd en vrijgegeven, waaronder liederen van dichters uit eigen kring. Dit werk leidde eerst tot een speciale uitgave van het Liedboek ('groene bundel'), vervolgens verscheen het bundeltje *Negentig Gezangen*, en in 2006 kwam het *Gereformeerd Kerkboek* uit. Daarna werden er nog liederen vrijgegeven die op een 'lijst' staan, en voorlopig niet apart gebundeld zijn.

Het *Gereformeerd Kerkboek* van 2006 is bedoeld als een 'tussenbundel' op weg naar een definitief nieuw kerkboek. De gemeenteleden weten dat, c.q. kunnen dat weten: we zijn op weg naar een nieuw definitief kerkboek met daarin een gezangenafdeling en een kerkboekafdeling.

Steeds hebben generale synoden deputaten Kerkmuziek ook de opdracht gegeven aan deputaten om de ontwikkelingen rond het nieuwe Liedboek van ISK te volgen. Ook al heette dat aanvankelijk 'Liedboek-2000', na de vorming van de PKN in 2004 ging het project daadwerkelijk van start in 2007. Op dat moment waren wij als GKv al bijna toe aan het vaststellen van onze eigen definitieve bundel. Toch heeft de GS Zwolle-Zuid 2008 opdracht gegeven om mee te werken aan het nieuwe Liedboek. De GKv hebben veel liederen uit het Liedboek-1973 leren waarderen. Zij wilden meedoen en meewerken aan de totstandkoming van het nieuwe Liedboek, met de bedoeling dat zo mogelijk ook zelf te gaan gebruiken; je werkt niet mee aan een boek als je dat ook niet zelf wilt gaan gebruiken. Tegelijk, pas als het boek er concreet ligt kun je daarover beslissen.

1.4. Voorstel: Liedboek in gebruik nemen op basis van muziekprofiel

In deze paragraaf werken deputaten naar ons voorstel toe om het Liedboek in gebruik te nemen. Na een typering (1.4.1) van het Liedboek als een brede bundel bedoeld voor verschillende stromingen, maken we de vooropmerking dat het Liedboek eigenlijk niet via een rapport maar al zingend gepresenteerd moet worden (1.4.2). Als illustratie en voorproefje presenteren we een aantal 'parels' uit het Liedboek (1.4.3). De beoordeling van het Liedboek hangt af van de 'invalshoek' die je kiest (1.4.4); doe daarbij recht aan de brede 'bedoeling' van het Liedboek: niet elke gemeente moet alle liederen willen zingen (1.4.5). Het 'muziekprofiel' is hét middel om aan de diversiteit van het Liedboek recht te doen én er mee om te gaan (1.4.6). Daarmee is het kader geschetst voor de vraag 'is het Liedboek bruikbaar voor de GKv' (1.4.7). Het positieve antwoord van deputaten leidt tot de 'voorstellen' om het Liedboek in gebruik te nemen op basis van het muziekprofiel (1.4.8). Met het 'in gebruik nemen' en 'op basis van het muziekprofiel' geven deputaten invulling aan de dubbele opdracht om te komen met een algemeen en een specifiek voorstel. Dit verantwoorden we in de paragraaf 'Met een muziekprofiel, zonder een negatieve lijst' (1.4.9). Voor de theologische invulling van het muziekprofiel geven deputaten als handreiking een aantal 'richting wijzende opmerkingen' (1.4.10). Ten slotte komen praktische aspecten aan de orde in de paragraaf 'Praktisch: boeken en beamer' (1.4.11).

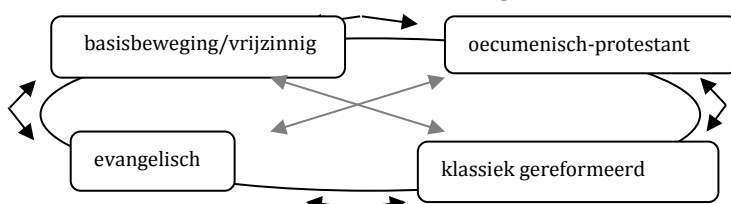
1.4.1. Typering

Het *Liedboek – zingen en bidden in huis en kerk* is een zeer gevarieerde, brede en tegelijk evenwichtige bundel geworden. Zoals de titel zegt: het is niet alleen een liedboek, maar ook een gebedenboek. Het is niet alleen bestemd voor gebruik in de erediensten, maar ook voor thuis, voor allerlei huizen, voor in het pastoraat.

De bundel opent met de rubriek Psalmen. Daarna volgt de rubriek Cantica (liederen en hymnische teksten uit de bijbel buiten het boek van de Psalmen). Vervolgens is de bundel ingedeeld naar allerlei levenskringen, uitgaande van het principe van de tijd: de getijden van de dag, van de zondag, van het jaar en van het leven.

Er staan oude liederen in de bundel. Ongeveer tweederde van het oude Liedboek is meegegaan. Evenals in het oude liedboek zijn liederen uit de traditie van eeuwen opgenomen, breder nog dan voorheen. Ook zijn er veel nieuwe liederen opgenomen. Allerlei landen en culturen zijn vertegenwoordigd in (vertaalde) buitenlandse liederen.

De bundel is breed als het gaat om muzikale vormen, stijlen en genres. Ook inhoudelijk is het een brede bundel. In de nota Liedboek, op grond waarvan de PKN in 2007 groen licht gaf voor het project en op grond waarvan de GKv in 2008 besloten aan te haken, staat dat de bundel bedoeld is voor de breedte van de (protestantse) kerken, speciaal de deelnemende kerken. Daarbij werd uitgegaan van het schema van vier stromingen: oecumenisch-protestant, klassiek gereformeerd, evangelisch en basisbeweging/vrijzinnig. De bedoeling van de redactie en van het Liedboek is om voor die stromingen een soort 'midden' te vinden.

1.4.2. Hoe presenteren

‘Hoe introduceren wij het Liedboek bij de Generale Synode?’, dat was een belangrijke vraag voor deputaten. Er valt veel over de bundel te zeggen vanuit verschillende invalshoeken.

Daarover straks meer (1.4.4). Allereerst wijzen we op het mooie van dit Liedboek. We willen ons enthousiasme niet onder stoelen of banken steken. Er staan zeer veel prachtige liederen in. Het is een geslaagde combinatie van liederen uit de traditie en nieuwe liederen. Lieder uit Nederland, en uit de wereldwijde traditie.

Op papier argumenteren en voorstellen onderbouwen over een bundel met ruim duizend liederen, ervaren we als lastig. Lieder moet je zingen, beluisteren, samen doornemen.

Daarom adviseren we synodeleden: koop het liedboek, zing het door. Koop cd's die verschijnen³. Bezoek regio-avonden die rondom het Liedboek georganiseerd worden. Maar al te vaak horen we dat het dan pas gaat leven. Mensen die er met de nodige reserve heengaan komen enthousiast terug. We adviseren ook om ds. Endedijk het Liedboek te laten introduceren voor de synodeleden. Hij kan als geen ander het verhaal van het Liedboek vertellen en er ook uit laten zingen.

1.4.3 Parels uit het hele Liedboek

Ondertussen valt er ook in dit rapport genoeg te zeggen. We presenteren hier graag een aantal prachtige liederen. Gewoon als voorbeelden. Misschien als tips om je eerste weg in het liedboek te vinden. We volgen daarmee de orde van het Liedboek.

Het liedboek is ingedeeld in rubrieken.

Ten eerste de Bijbelse liederen. Na de Psalmen (A) volgen de Cantica (B), de bijbelse liederen. Daarna de Bijbelse vertellieder (C), aansluitend bij bijbelse personen of geschiedenissen.

Ten tweede liederen voor elke dag en voor de zondag. De Getijden van de dag (D): met de subrubrieken morgen, middag, maaltijd en avond. Daarna de Getijden van de eerste dag (E) waarin de volgorde van de eredienst wordt aangehouden: van de Aanvang, via o.a. de Tien woorden, Rond de Schriften, Belijdenis en Doop en de Inzaming van de gaven, de Maaltijd van de Heer tot de Heenzending en Zegen.

Ten derde is er de grote rubriek van de Getijden van het jaar (F) met de perioden en feesten van het kerkelijk jaar, inclusief de seizoenen en de bijzondere dagen als Bevrijdingsdag, Hervormingsdag, tot op Geloofsgetuigen, Allerheiligen en Voleinding.

Ten slotte twee rubrieken die gericht zijn op het hele leven. De rubriek Leven (G), waar de hele levensweg wordt gevolgd, met liederen bij o.a. Levenstijd, Trouw, Levensreis, Geloven en Levensgrens. En de rubriek Samen Leven (H): met Kerk, Schepping, Gerechtigheid en Vrede.

Getijden van de dag (D): Avond

LB 253: De zon daalt in de zee.⁴

De eerste dag (E): Aanvang

LB 280: De vreugde voert ons naar dit huis⁵

De eerste dag (E): Kyrie en Gloria

LB 305: Alle eer en alle glorie.⁶

---

³ Dubbelcd Met hart en ziel. Door het Vocaal Theologen Ensemble o.l.v. Hanna Rijken, m.m.v. Sebastiaan 't Hart, orgel. Zie: <http://www.liedboek.nl/uitgaven>. En: Luisterliedboek. 20 parels uit het liedboek, gezongen door Elisah Mannah. <http://www.elisemannah.nl>.

⁴ Als avondlied een mooi buitenlands lied op een eenvoudige sterke melodie.

⁵ Een lied met aandacht voor het gebouw en vandaaruit voor de gemeente die bidt en hoort. ‘God roept zijn naam over ons ons en wekt in ons het lied’ (couplet 1).

De eerste dag (E): Rond de Schriften

LB 323: Hoor. Maar ik kan niet horen.⁷

De eerste dag (E): Maaltijd van de Heer

LB 389: Het brood dat ons voor ogen staat⁸

LB 400: Voordat ik kan ontvangen brood en wijn⁹

De eerste dag (E): Afsluiting

LB 416: Ga met God en Hij zal met je zijn.¹⁰

LB 426: God to enfold you / God zal je behoeden¹¹

Getijden van het jaar (F): Drie Dagen van Pasen

LB 569: Toen Jezus wist: nu is gekomen¹²

Getijden van het jaar (F): Paastijd

LB 657: Zolang wij ademhalen¹³

Leven (G): Levensreis

LB 837: Iedereen zoekt U, jong of oud¹⁴

LB 843: Wat te kiezen¹⁵

Leven (G): Geloven

Voor onze kerken een belangrijke herkenbare rubriek. Over geloven, geloofsvertrouwen.

Hier óók liederen die andere tonen aanslaan en een aanvulling kunnen zijn:

LB 936: Luister naar de wind¹⁶

LB 945: Ja, het liefst zou ook ik¹⁷

Leven (G): Levensgrens

Goed dat dit een aparte rubriek is, over de grens tussen dood en leven.

LB 947: Wanneer mijn hart vaarwel moet zeggen¹⁸

LB 955: Jezus, mijn verdriet is groot¹⁹

LB 956: We kunnen niet meer verder voor je zorgen.²⁰

Samen Leven (H): Kerk

⁶ Een mooi Gloria-lied voor de Drieënige God op een opgewekte melodie. 'Aangezicht vol van licht, zie ons vol ontferming aan!' (couplet 1), 'Licht uit licht, vergezicht, steek ons met uw stralen aan!' (couplet 2), 'Levenszon, liefdesbron, maak de tongen los voorgoed!' (couplet 3).

⁷ Een lied bij de opening van de Schriften: open onze oren.

⁸ Mooi dichterlijk lied vol bijbelse beelden.

⁹ Een lied dat zelfbeproeving, schuld-belijden en vergeving vragen en geven heel concreet maakt.

¹⁰ Een mooi zegenlied, op de bekende wijs 'God be with you till we meet again'.

¹¹ Opnieuw een lied van John L. Bell, een lied uit de IONA-gemeenschap. Met vaak meditatieve, sprekende melodieën.

¹² Een sprekend lied bij de voetwassing.

¹³ Een mooi lied over Gods kracht die ons doet zingen.

¹⁴ Op een bekende melodie ons dwalen en thuiskomen bij God bezongen.

¹⁵ Een lied dat in korte zinnen diepe keuzes bezingt: 'Wat te kiezen, leven, dood, / afgod geld, genadebrood? / Alles houden wat ik heb, / of mij geven, gaande weg?' (couplet 1 en 4).

¹⁶ Op een Indonesische melodie, vertaald door Elly Zuiderveld.

¹⁷ De tekst van Kurt Rose stemt tot nadenken. Bijzondere, passende melodie.

¹⁸ Een lied van overgave, een gebed bij het naderend sterven.

¹⁹ Een kinderlied bij het sterven. Op de melodie van 'Altijd is Kortjakje ziek'. Ook voor thuis.

²⁰ Een fijngevoelig lied bij het sterven van een kind. 'wie je worden zou blijft ongewis' (couplet 3). 'Toch bieden wij God in geloof ons lijden en ons lief kind.' (couplet 4). En zo past ook het slotcouplet 5 'Geef dat hij/zij ademt op uw levensadem, en leeft bij U.'

LB 970: Vlammen zijn er vele²¹

LB 975: Jezus roept hier mensen samen²²

Met deze 'parels' geven we een kleine eerste voorproefje van veel mooie liederen.

1.4.4 Invalshoek

De beoordeling van het Liedboek hangt sterk af van de invalshoek die je kiest. Vergelijk je het met ons Gereformeerd Kerkboek uit 2006 en ga je turven hoeveel liederen je erin terugvindt dan kan het tegenvallen. Liedereren die de laatste jaren tot ons repertoire zijn gaan behoren kregen vaak geen plek in het Liedboek. Daar komen we op terug wanneer we ingaan op de gevolgen van het voorgestelde gebruik van het Liedboek voor onze eigen bundel (3.12). Ga je in het Liedboek letten op het aantal liederen specifiek voor kinderen en jongeren dan kan vooral het aantal liederen voor jongeren tegenvallen. Als je weet dat het Liedboek ook voor vrijzinnigen bedoeld is, en vandaaruit het Liedboek gaat screenen, dan kom je zeker een andere spiritualiteit tegen. Als je hem vooral als vrijzinnig dichter ziet, dan kun je schrikken van het aantal liederen van Huub Oosterhuis. Er is op gewezen dat ook bij hertalingen soms het verzoenend sterven van Christus minder aan de orde komt.

Al deze benaderingen en invalshoeken hebben hun recht en wijzen soms terecht op aspecten of kenmerken van het Liedboek. Deputaten zijn echter van mening dat deze invalshoeken niet het laatste woord hebben, maar dat je het Liedboek op z'n eigen merites moet beoordelen, naar z'n eigen bedoeling. Als je in het Liedboek wil gaan selecteren op dezelfde manier als de kerken liederen vrijgaven voor het Gereformeerd Kerkboek dan doe je geen recht aan de bedoeling van het Liedboek.

1.4.5 Bedoeling

De bedoeling van het Liedboek was om een brede bundel samen te stellen, voor diverse achterbannen. Het is vanaf het begin niet de bedoeling geweest dat iedereen alles zou moeten zingen. Dat betekent niet dat het Liedboek een allegaartje is, met voor elk wat wils. Er is wel gezocht naar een soort 'midden' van de diverse stromingen (opnieuw verwijzen we naar het schema van de stromingen, zie bij paragraaf 3.1: let op de middencirkel). Bepaalde liederen, van bepaalde auteurs, met bepaalde thema's mogen misschien eerder in één van de stromingen gezongen worden en daar thuis lijken te zijn – toch is gezocht naar zulke liederen die ook dan breed gezongen kunnen worden. Daarmee is het Liedboek geen vergaarbak en ook geen grijze muis. Het heeft geleid tot een brede diverse bundel, waarvan veel liederen in verschillende stromingen gezongen kunnen worden, maar waarvan niet elke stroming alle liederen zal gaan zingen.

1.4.6. Muziekprofiel

Hoe dan wel om te gaan met de diversiteit aan liederen? Passend bij de bedoeling en opzet van het Liedboek is het om te werken met een muziekprofiel. Het werken daarmee door de plaatselijke gemeenten wordt vanuit het ISK geadviseerd en gestimuleerd. Niet ieder hoeft alles te zingen, maar gebruik het liedboek zoals past bij de gemeente. Introduceer en gebruik het Liedboek met wijs beleid. Wat is de theologische positie? In welke traditie staat de gemeente? Welke leer en spiritualiteit kenmerkt de gemeente? Wat zijn de muzikale tradities, gewoonten en mogelijkheden? Welke zangvormen is men gewend? Welke wil men leren? Welk repertoire kent men? Hoe wil men dat repertoire vergroten?

---

²¹ Sterk lied over verscheidenheid en eenheid in Christus. Dit is een geliefd lied aan het worden.

²² Een al eerder door de GS vrijgegeven lied, in de vertaling van Ria Borkent. Nu ook door opname in het liedboek beschikbaar.

Kort weergegeven ziet het proces van het opstellen van het muziekprofiel er zo uit:

- Startfase:
  - Kleine groep samenstellen (predikant, kerkmusicus, vertegenwoordiging van kerkenraad/cantorij/kindernevendienst/taakgroep/gemeente);
  - Liedboek verkennen (inhoud, mogelijkheden, genres en stijlen, muzikale vereisten);
  - Eigen situatie in kaart brengen (inclusief middelen en mogelijkheden);
  - Concrete kaders en ijkpunten benoemen.
- Gemeentebreed:
  - Met de gemeente wordt een representatieve keuze uit het liedboek gezongen, onder deskundige en inspirerende leiding (tijdens een of meer gemeenteavonden, voor of tijdens de dienst gedurende een bepaalde periode).
  - Doorpraten en reacties inventariseren en duiden.
- Profiel benoemen:
  - Dit zijn we, dat willen we worden (uitgaande van de input vanuit de gemeente, getoetst aan de kaders en ijkpunten)

Dit wordt ons profiel, dit zijn de liederen, stijlen, genres die daar bij horen, dit hebben we daarvoor nodig, dit is het beleid dat moet worden uitgezet.²³

Het muziekprofiel is hét middel om het Liedboek in de gemeenten te gebruiken. Om zorgvuldig de weg te zoeken in de diversiteit aan liederen, qua inhoud, spiritualiteit en muziekvormen. Het muziekprofiel is daarbij niet een maniertje, een trucje. Maar vraagt om beleid, bewuste keuzes. Zo ingezet geeft het de gemeente richting in het gebruik van het Liedboek.

De cursus 'Kleuren verkennen. Werken met een muziekprofiel' is speciaal hiervoor opgezet. Bij het Steunpunt Liturgie is alle informatie over deze en andere cursussen op te vragen.²⁴ Deputaten zien voor het Steunpunt een belangrijke rol weggelegd in voorlichting en advisering rond het Liedboek en het muziekprofiel.

1.4.7 Bruikbaar door GKv

Met de informatie over de bedoeling van het Liedboek en over het muziekprofiel hebben we het kader gegeven voor de vraag voor ons als GKv. Is het Liedboek te gebruiken door de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt)? Als deputaten zijn we daarvan overtuigd!

Er staan veel prachtige liederen in. Een schat aan liederen, bekend en onbekend. Uit Nederland en daarbuiten. Nieuwe en oudere. Voor huis en kerk, voor liturgisch en pastoraal gebruik om te bidden en te zingen.

In het Liedboek maken we kennis ook met andere muziektradities, toegankelijke liederen voor deze tijd. Bijvoorbeeld de buitenlandse liederen van de IONA-gemeenschap en de Taizé-gemeenschap. Het is voor gemeenteleden vandaag naar onze overtuiging goed als er ook qua muziekstijl breder gekozen kan worden in eigentijdse liederen dan alleen uit de

---

²³ Zie ANJE DE HEER, 'Zing voor de Heer een nieuw lied'. In: De Reformatie, jg 88 nr. 16, 3 mei 2013. En uitgebreider ook: ANJE DE HEER, Nieuw liedboek: Profiel en beleid. Lezing, uitgesproken op de studiedag Opmaat, 6 oktober 2012. Zie www.kerkzang.nl (→ de praktijk → praktische suggesties). Met een uitgewerkt stappenplan om te komen tot een eigen keuze uit het nieuwe liedboek.

²⁴ De gezamenlijke kerkmuziekorganisaties hebben een reeks praktische cursussen ontwikkeld onder de kop WERKPLAATS VOOR KERKMUZIEK. De Geref. Kerken (vrijg.) zijn via de Vereniging voor Geref. Kerkmusici bij dit aanbod betrokken. Al deze cursussen hebben als doel: werken met het nieuwe liedboek. Informatie is te vinden via internet: www.eredienst.com en www.kerkzang.nl. Via mail of telefoon: bureau@kerkzang.nl, 033 2586484 (Anje de Heer).

Opwekkingsbundel. Het voorkomt eenzijdigheid naar inhoud, stijl en genre. Het Liedboek biedt daar goede mogelijkheden en aanknopingspunten voor. Wat dat betreft is de bundel beslist *urgent* te noemen.

Het Liedboek vraagt om een wijze selectie en om gefundeerde keuzes m.b.t. spiritualiteit (zie ook verder hieronder). Door het gezochte 'midden' biedt het Liedboek ook goede mogelijkheden om van andere tradities te leren, en andere Bijbelse accenten mee te nemen, bijvoorbeeld het doen van gerechtigheid en het streven naar vrede (dat via o.a. de Micha Campagne ook onder ons actueel geworden is, maar waarvoor in het eigen repertoire de liederen niet voor het grijpen liggen). Denk ook aan allerlei specifieke accenten vanuit het liturgisch jaar, of de levensreis.

Ook al is de praktijk in zeer veel gemeenten, vrijgemaakt en anders, dat er uit meerdere bundels wordt gezongen, toch is het Liedboek, breed-kerkelijk gezien, dé bundel die het meest gebruikt wordt. Voor oecumenische contacten officieel of officieus is dat een zinvol en waardevol gegeven.

Net als voor alle gemeenten die het Liedboek gebruiken wordt het ook voor vrijgemaakte kerken belangrijk om met wijs beleid te selecteren, oefenen en te introduceren. Daarin verschillen we niet van andere kerken.

Het is belangrijk dat goed duidelijk is dat het Liedboek een ander soort bundel is dan het Gereformeerd Kerkboek uit 2006. Uit het Kerkboek moest je alles kunnen zingen – de procedure van selectie en vrijgeven was daar op afgestemd. Uit het Liedboek hoeft je niet alles te zingen – en het is zinvol om daar ook de procedure op af te stemmen.

Als een kleine handreiking geven we in de bijlage een overzicht van bekende liederen uit het Liedboek. Van ruim 200 geldt dat ze zeer breed in onze kerken bekend zijn en gezongen kunnen worden. Aan de ene kant geven we daarmee aan dat er veel – zelfs direct - bruikbaar in het Liedboek aanwezig is. Aan de andere kant kan deze bekende liederenschat per gemeente uitgebouwd worden. Met behulp van het muziekprofiel kan gericht aan repertoirevorming worden gedaan. Zie Bijlage 2.

1.4.8 Voorstellen

Dit leidt tot het volgende voorgestelde besluiten:

1. het *Liedboek – zingen en bidden in huis en kerk*, inclusief de psalmen, vrij te geven voor gebruik in de gemeenten, waarbij de gemeenten zelf kiezen welke liederen ze zingen, op basis van het eigen muziekprofiel.
2. de deputaten liturgie en kerkmuziek met het Steunpunt Liturgie op te dragen door voorlichting en adviezen de invoering van het *Liedboek – zingen en bidden in huis en kerk* te begeleiden.
3. de suggestie te doen om zo veel mogelijk uniforme afkortingen te gebruiken:
  - GK = Gereformeerd Kerkboek (2006)
  - LB = Liedboek – Zingen en bidden in huis en kerk (2013)
  - LvdK = Liedboek voor de kerken (1973)
  - PvN = Psalmen voor Nu
  - Opw = Opwekking.

De beide elementen uit conceptbesluit 1 - 'vrijgeven voor gebruik' en 'op basis van het eigen muziekprofiel' - horen bij elkaar en zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De GS van Harderwijk stelde de procedure van vrijgeven voor het Liedboek al bij: niet per lied selecteren. De oude werkwijze van het als GS toetsen per lied bleek voor de eigen bundel al onwerkbaar en werd ook op in de GS-vergaderingen in toenemende mate als onwerkbaar ervaren. De GS gaf deputaten de opdracht om te komen met een eerste algemeen voorstel

over al of niet in gebruik name van het Liedboek en een tweede specifiek besluit welke liederen eventueel af te keuren zouden zijn.²⁵

De GS kon de opdracht geven tot een eerste algemeen besluit, omdat in de werkgroepen en de redactie van het Liedboek uitvoerig deze kwaliteitskenmerken van liederen in beeld zijn. Dat hoeft niet per lied door deputaten te worden overgedaan. Deputaten zijn van oordeel dat er zeer veel prachtige goede geschikte liederen in het Liedboek staan. Liederens geschikt voor de liturgische context (criterium 1); maar ook voor daarbuiten, gezien doelstelling en ondertitel van het Liedboek. Er is goed gelet op de kwaliteit van de liederen (criterium 3). Er is een breed taalspectrum dat gebruikt wordt. Ook dat hoort bij de bruikbaarheid voor vandaag. Bepaalde melodieën en muziekvormen lijken op het eerste gezicht vreemd, maar blijken uit ervaring krachtig. Mede door de diversiteit in muziekstijlen en -vormen wordt de bruikbaarheid door mensen van de huidige tijd en cultuur vergroot (criterium 4). Daarom stellen deputaten voor om het *Liedboek – zingen en bidden in huis en kerk* vrij te geven voor gebruik in de kerken.

1.4.9 Met een muziekprofiel, zonder negatieve lijst

Deputaten stellen dus voor om het Liedboek vrij te geven m.b.v. het muziekprofiel, maar bedoelen daar al meer mee dan de GS vroeg met het eerste algemene besluit. Het muziekprofiel werkt al selecterend.

Deputaten willen op deze wijze voldoen aan de opdracht tot het algemene en specifieke besluit. Juist de combinatie van enerzijds 'vrijgeven' en anderzijds 'op basis van het muziekprofiel'. Een specifiek besluit over een soort 'zwarte lijst' van liederen bleek niet haalbaar en werkbaar. Het past namelijk niet bij de opzet van het Liedboek - breed maar wel met een 'midden'. Zoals je niet alles móet zingen uit het Liedboek, zo geldt ook dat je niet of nauwelijks kunt zeggen dat je liederen nooit kúnt of mág zingen. Er zijn liederen die we voor een eigen Gereformeerd Kerkboek zo niet geselecteerd zouden hebben, maar waarvan ook niet te zeggen is dat het fout is om ze te zingen. Met een 'zwarte lijst' zou de suggestie worden gewekt dat er voor deze liederen geen enkele situatie is, geen enkele Bijbelpassage, geen enkele liturgische setting is waar die liederen kunnen passen. Dat bleek onhaalbaar en we vinden het ook niet wijs. Zelfs wanneer je van bepaalde liederen de 'herkomst' kunt aanwijzen in een bepaalde stroming – wat trouwens lang niet altijd het geval is – maar zelfs dan, is er prima ruimte voor dat accent van die liederen. Zo zijn er liederen in de rubriek 'Maaltijd van de Heer' die laten zingen over het elkaar dienen en het doen van gerechtigheid. Soms zijn dat Liederens waar het verzoenend sterven van Jezus Christus niet of indirect genoemd wordt. Daarmee zijn die liederen niet verkeerd, ze leggen juist Bijbelse accenten. De accenten 'verzoening tussen God en ons' en 'verzoening tussen mensen onderling' vormen geen tegenstelling. Je trekt het pas scheef als je alleen maar 'doe de gerechtigheid'-liederen laat zingen zonder in het kerkelijk leven ook over de dragende grond daaronder van Christus' sterven voor ons en in onze plaats te zingen. Bij het gebruik van het Liedboek komt het aan op een zorgvuldige plaats van liederen in het geheel van de gereformeerde liturgie. Het pleidooi voor een zorgvuldige weloverwogen plek in de liturgie vind je m.b.t. het evangelicale lied ook in de 'Handreiking voor opwekkingsliederen'.

---

²⁵ De opdracht van de GS Harderwijk 2011 (besluit 3b) luidde:

"om het nieuwe Liedboek (2012) te beoordelen en de GS 2014 een voorstel te doen met:

1. een eerste *algemeen* besluit over de (al of niet) ingebruikname van het nieuwe Liedboek en daarbij rekening te houden met de bestaande criteria 1. 'geschikt voor liturgische context', 3. 'vorm: taal, stijl, woord-toon verhouding' en 4. 'bruikbaar voor mensen van de huidige tijd en cultuur'; waarbij een onderscheid tussen 'eerste en tweede lezing' niet meer nodig is;
2. en een tweede *specifiek* besluit over welke liederen volgens criterium 2. 'in overeenstemming met de Schrift' niet vrijgegeven worden; waarbij deputaten dit per lied op deze lijst zullen beargumenteren".

Zo komen deputaten tot het voorstel om het Liedboek vrij te geven op basis van het muziekprofiel.

1.4.10 Richtingwijzend

Deputaten stellen voor om het Liedboek vrij te geven en te introduceren met een op de gemeente toegespitst muziekprofiel. De kan de tegenwerping oproepen dat deputaten kerken en kerkleden 'het bos insturen' met het nieuwe liedboek; alsof ieder zelf maar op zoek moet gaan naar een 'evenwichtige omgang'. Dat is niet de bedoeling. Daarom willen we in deze paragraaf een aantal algemene richting-wijzende opmerkingen maken. Dit zijn thema's die – toegespitst op de gemeente – een plek kunnen krijgen in het muziekprofiel.

Algemene werkwijze

- Geef elk lied een passende plaats en let op het geheel van de liturgie voor die ene zondag en die bepaalde gemeente.
- Let op de spiritualiteit van een lied en bekijk of het past bij de Bijbeltekst, de situatie en de gemeente. Sta daarbij wel open voor Bijbelse aspecten waar vanuit de eigen context minder vanzelfsprekende aandacht voor is.

Ga wijs om met theologisch-gevoelige punten

- Sommige onderdelen in liederen roepen theologisch weerstand op. Sommige aspecten van liederen kunnen onbekend of ongewoon zijn vanuit de eigen gewoonten of de eigen kerkelijke traditie. Soms worden zegswijzen in liederen ervaren als strijdig met de gereformeerde belijdenis of de Bijbel. Wees je daarvan bewust en ga daar goed en wijs mee om. We wijzen op een aantal punten.
- God aanspreken met 'jij' wordt in het Nederlands door velen als ongepast ervaren. Dit kan oneerbiedig overkomen, zonder dat het zo bedoeld is. Anderen ervaren 'U' als te burgerlijk netjes en vinden 'Gij' of 'jij' gepaster.²⁶
- De verhouding tussen God en mens komt soms op andere wijze aan de orde dan in de klassiek-gereformeerde stroming.²⁷ Of in nieuwe ongewone beelden, b.v. van de dans van de Drieenige.²⁸
- In sommige liederen worden vrouwelijke beelden gebruikt voor God. Dat gebeurt ook in verschillende Bijbelpassages, maar niet ieder is het even gewend. Nog weer een stap verder gaat het om God of speciaal de Heilige Geest met 'zij' te benoemen. Maar bedenk bij al ons spreken over God dat Hij mannelijk en vrouwelijk te boven gaat, want Hij is geen mens, man of vrouw, maar Góð.²⁹
- In sommige liederen wordt gezongen over Maria, martelaren, over geloofsgetuigen uit de Schrift en de geschiedenis. Het is goed om er alert op te zijn, hoe dat gebeurt. Hen een ereplek geven is nog wat anders dan hen aanbidden. Een stap verder is het om hen aan te spreken, al kan dat een stijlmiddel zijn. Nog een stap verder is het hen te vragen voor ons te pleiten.³⁰

---

²⁶ LB 228: Gezegend ben Jij, God in ons midden. LB 264: Er is een dag voorbij gegaan. LB 269: Als ik slaap en droom van morgen. LB 278: Dit huis vol mensen - weet Jij wie het zijn. LB 601: Licht dat ons aanstoot in de morgen. LB 685: Geest van God, zo vol van liefde. LB 697: Kom Schepper, Geest. LB 828: Stem als een zee van mensen. LB 857: Jij zoekt mij; mens waar ben je. LB 877: Ja, ik ben het beeld van onze maker. LB 918: Stem die de stenen breekt. LB 930: Jij geeft mij vleugels en handen vol licht. LB 998: Jij hebt je vrienden toen bijeengeroepen.

²⁷ LB 200: Wek uw kracht en kom ons bevrijden. LB 265: Gij waakt en draagt. LB 286: Waar de mensen dwalen in het donker. LB 494: Vanwaar zijt Gij gekomen. LB 537: Zo spreekt de Heer die ons geschapen heeft. LB 544: Christus naar wie wij heten. LB 893: Overal zijt Gij onzichtbaar gegeven.

²⁸ LB 706: Dans mee met Vader, Zoon en Geest. LB 839: Ik danste die morgen toen de schepping begon.

²⁹ LB 223: Opstaan, morgen, weg je sluiers, dans. LB 673: Heilig liefdeskracht. LB 684: Uit het wachten komt de vonk. LB 701 Zij zit als een vogel. LB 707: Dragende, moederlijke God. LB 877: Ja, ik ben het beeld van onze maker. LB 986: De oorsprong van leven en licht.

³⁰ LB 164: Zij is een vrouw van naam in Israël. LB 573: Moeder stond door smart bevangen. LB 434: Daar komt een schip, geladen. LB 464: Een engel spreekt een priester aan. LB 742: Wees geprezen, bron

- Als Christus' aanwezigheid in het avondmaal wordt bezongen is het niet per sé nodig om daarin de transsubstantieeler te lezen.³¹ Sommige liederen gaan uit van de praktijk van kinderen aan het avondmaal. Het spreekt vanzelf dat in kerken waar dat geen praktijk is deze liederen niet opgegeven zullen worden.³²
- Er zijn liederen in de rubriek 'Levensgrens' die stervenden opdragen aan God. Soms wordt er ook gebeden voor gestorvenen – en al is het ene lied hierin het andere niet, toch zal mogelijk niet iedereen dit kunnen meemaken.³³

1.4.11 Praktisch: boeken en beamer

Opnieuw willen we het praktische belang benadrukken van het werken met een muziekprofiel. Voor de praktijk gaat het niet alleen over de prijs van een bundel en de werking van een beamerpakket. Voor de praktijk is het muziekprofiel fundamenteel. Het draagt bij aan een goede, zorgvuldige, wijze introductie van het liedboek, voorkomt frustratie en schept helderheid over verwachtingen en uitvoering. Het is voor de praktijk zeer belangrijk om als gemeente met beleid aan repertoire-vorming te werken.

Verder over praktische zaken als boeken en beamers.

Vandaag de dag zingen veel kerkelijke gemeenten uit verschillende bundels. Veel gemeenten maken gebruik van de beamer. Toch kozen de deelnemende kerken ervoor om het ISK de opdracht te geven een papieren bundel uit te geven. Een concrete bundel heeft een belangrijke 'conserverende' waarde; het is een ijkpunt. Tegelijk is er ook gezorgd voor een beamer-pakket bij het Liedboek. Alle informatie daarover is te vinden op www.liedboek.nu. Met een abonnement kun je alle liederen voor de liturgie downloaden om te presenteren op de beamer. Er zijn opties om de tekst met of zonder muziknoten te presenteren. Aan het programma 'LiedboekOnline' hangt een behoorlijk jaarlijks prijskaartje. Tegelijk is het logisch dat ook voor deze dienst betaald moet worden, gezien de investeringen van de uitgever en de rechten van de auteurs.³⁴ De berekende prijzen zijn niet afhankelijk van het officieel aantal leden maar van het aantal bezoekers in de erediensten.

Voor de (vrijgemaakt) gereformeerde kerken kunnen we ons voorstellen dat gemeenteleden veelal zelf een Liedboek zullen kopen en dat elke gemeente er een aantal zal kopen. Er zal ook grote belangstelling zijn voor het projecteren op de beamer. Per gemeente zal het sterk wisselen hoeveel het Liedboek gebruikt gaat worden. Hoe minder liederen er per dienst uit het Liedboek gezongen worden, hoe zwaarder het argument van de forse kosten voor het beamerpakket zullen wegen. De BV Liedboek heeft aangegeven dat er oplossingen moeten komen voor kerken die af en toe gebruik maken van liedboekliederen. Mogelijk met een soort digitale tegoedbon voor een x-aantal liederen. Er wordt gewerkt aan deze oplossingen. Maar daar is op het moment dat wij dit schrijven nog geen duidelijkheid over.

---

en schenker. LB 743: Wij offerden aan goden (Willibrord). LB 744: Sint Maarten, strijdbaar man. LB 745: Uit de schemer van de tijden. Nicolas, pleit voor ons.

³¹ B.v. de vertaling van het lied van Thomas van Aquino: LB 374: U, verborgen Christus, bid 'k eerbiedig aan.

³² LB 382: O alle gij dorstigen, kom tot de stromen (couplet 1: 'groten en kleinen'). LB 394: Hoog staat de paaskaars opgericht. Avondmaal met kinderen.

³³ LB 730: Heer, herinner U de namen. LB 950: Doe mij binnengaan. LB 959a+b: Ten paradijze. LB 963: Alleen de liefde kent jouw stem. LB 964: Met de engelen mee op reis.

³⁴ De jaarlijkse vergoeding voor toegang, gebruik, beamers, onderhoud en helpdesk is afhankelijk van het aantal kerkgangers: tot 50 € 125; van 50-99 € 250; boven 100 € 350; boven 150 € 450; boven 200 € 550; boven 250 € 650; boven 300 € 750; boven 350 € 800; boven 400 € 850; boven 450 € 900; boven 500 € 990.

Er is ook een jaarlijkse vergoeding voor het zoeken, zien en luisteren, zonder te kunnen downloaden: € 67,50.

2 Psalmen en gezangen in het Gereformeerd Kerkboek

Niet alleen over het *Liedboek – zingen en bidden in huis en kerk* moet de komende synode een besluit nemen. Er is ook jarenlang op aan gewerkt op de synode van 2014 de besluitvorming over het *Gereformeerd Kerkboek* af te ronden.

Als besloten wordt, zoals voorgesteld, het nieuwe Liedboek in gebruik te nemen, kan dat invloed hebben op de omvang van het *Gereformeerd kerkboek*. De deputaten hebben stellen voor een kerkboek samen te stellen dat, wat betreft de psalmen en gezangen gebruikt kan worden naast het nieuwe Liedboek. Zonder doublures: wat in het Liedboek staat komt niet in het Gereformeerd Kerkboek.

Wat de *psalmen* betreft is de situatie dat 48 psalmen uit het kerkboek ook in het Liedboek staan. 102 psalmen verschillen in de beide bundels. In de kerkelijke praktijk is zowel behoefte aan de IKB-psalmen (Liedboek) als aan de GKV-selectie (kerkboek). Om daarin te voorzien stellen de deputaten voor de 102 niet-IKB-psalmen in het *Gereformeerd Kerkboek* op te nemen. De andere 48 kunnen in het Liedboek gevonden worden. Door ze niet dubbel af te drukken kunnen ongeveer 100 pagina's bespaard worden.

Gezangen worden in het Liedboek in ruime mate aangeboden. Uit allerlei tradities. Voor het gezangendeel van het kerkboek stellen de deputaten voor vooral die gezangen uit de gereformeerde traditie op te nemen die in het Liedboek gemist worden. Zo zal het kerkboek optimaal geschikt zijn voor gebruik naast het kerkboek.

In de lijst die als **Bijlage 3** bij dit rapport is gevoegd is een groot aantal gezangen opgenomen uit het *Gereformeerd Kerkboek 2006* en de gezangen die de GS Zwolle-Zuid in 2008 nog toevoegde. Bij de keuze is er vooral op gelet of ze uit de gereformeerde traditie stammen. Soms zijn ook andere gezangen opgenomen omdat ze ondanks hun herkomst goed aansluiten bij de gereformeerde spiritualiteit en daardoor geliefd geworden zijn. Soms kregen gezangen een plaats op de lijst omdat vergelijkbare gezangen in het Liedboek ontbraken.

Enkele oude gereformeerde gezangen zijn weggelaten omdat ze weinig meer gezongen worden. Soms was ook het verouderde taalkleed een reden ze niet meer voor te stellen. In een enkel geval wordt een taalkundige restauratie voorgesteld.

Ook stellen de deputaten voor 13 gezangen op te nemen die in het *Liedboek voor de Kerken (1973)* stonden maar niet meegingen naar het *Liedboek – zingen en bidden in huis en kerk (2013)*. Maatgevend was bij de keuze dat ze veel gezongen worden in onze kerken en meestal in sterke mate passen bij de spiritualiteit van onze kerken.

Tenslotte worden enkele nieuwe gezangen voorgesteld voor die gevallen waarin het *Liedboek* geen goed alternatief of te weinig alternatieven biedt.

De andere onderdelen van het *Gereformeerd kerkboek* zijn beschreven in het rapport dat de deputaten in oktober 2013 uitbrachten (hoofdstuk 2). Het voorstel is te vinden in **Bijlage 1**, besluit 4.

3 Lichte kerkmuziek, Psalmen voor Nu

In het liturgisch landschap heeft naast de klassieke kerkmuziek ook de lichte muziek een plaats gekregen. Met name de bundels *Opwekkingsliederen*, maar ook uit andere bronnen wordt geput. De liturgische 'koersbepaling' van de GS Zuidhorn 2002 gaf enige ruimte om deze liederen een plaats te geven in de liturgie. De GS Zwolle-Zuid 2008 specificeerde dit. In de besluiten van deze synode wordt naast de bundels *Opwekkingsliederen* ook het project *Psalmen voor Nu* genoemd. Aan de deputaten kerkmuziek werd opgedragen een handreiking

aan de kerken aan te bieden. De GS Harderwijk 2011 droeg de deputaten liturgie en kerkmuziek op deze handreiking te completeren en actualiseren.

Vijf opdrachten van de GS Harderwijk houden direct verband met lichte kerkmuziek:

1. De actualisering en afronding van de handreiking inzake de bundels *Opwekkingsliederen*.
2. Het aanbieden van een handreiking inzake *Psalmen voor Nu*
3. Het inventariseren van bezwaren tegen *Opwekkingsliederen* en *Psalmen voor Nu*
4. Het actualiseren van de Regeling kerkmuziek (deze moet zowel op klassieke als lichte kerkmuziek afgestemd worden)
5. Nader onderzoek naar de gevolgen van de nieuwe kerkorde (Kan de koersbepaling uit 2002 opgenomen worden in de generale regeling met oog op liturgie en kerkmuziek of moet deze tekst geactualiseerd of aangepast worden).

Bij het werken aan deze opdrachten stelden de deputaten vast dat niet volstaan kan worden met het uitvoeren van deze afzonderlijke opdrachten. De deputaten werken aan een samenhangende notitie over klassieke en lichte kerkmuziek, maar hebben deze niet kunnen afronden. Zij stellen u dan ook voor hiervoor een vervolgoopdracht te geven. Zie hoofdstuk 5.

Wel kunnen de deputaten melden dat uit de kerken slechts incidenteel bezwaren zijn ingebracht tegen het gebruik van *Opwekkingsliederen* en *Psalmen voor Nu* in de liturgie. Deze bezwaren kunnen meegenomen worden bij de vervolgoopdracht.

Voor *Psalmen van Nu* is reeds een praktische handreiking opgesteld. Deze was bedoeld als onderdeel van een bredere notitie over lichte kerkmuziek, maar wordt nu al als bijlage 4 bij dit rapport aangeboden.

4 Huwelijksliturgie

4.1. Alternatief formulier

De GS Harderwijk droeg deputaten liturgie en kerkmuziek op één of meer alternatieve huwelijksformulieren te ontwerpen en aan de komende synode aan te bieden. Uit onderzoek bleek dat in huwelijksdiensten vaak gebruik gemaakt wordt van alternatieve teksten, vooral voor wat betreft het onderwijs. Drie redenen om af te wijken van het formulier uit 1999 zijn:

- de lengte van het formulier.
- de didactische kleur van de tekst, terwijl men een meer vierende tekst wil.
- bezwaren tegen de ongelijkheid van man en vrouw in onderwijs en beloften.

Wat de eerste twee bezwaren betreft: het onderwijs over het huwelijk kan ook op andere momenten geboden worden dan in de trouwdienst. Te denken valt aan huwelijks catechese, leerdiensten en huwelijks(vorbereidings)pastoraat. De keuze voor een minder didactische en meer vierende huwelijksliturgie is daarom goed te verdedigen.

Ter vergelijking valt te wijzen op de avondmaalsformulieren, waarbij naast het klassieke gereformeerde avondmaalsformulier met een sterk onderwijzende inslag meer vierende teksten als alternatief aangeboden worden, zoals formulier 4 en 5.

De deputaten hadden ervoor kunnen kiezen zelf een meer vierende huwelijksliturgie aan te bieden, maar zij kwamen tot de conclusie dat het Dienstboek van de PKN een geschikte tekst biedt die inleedt op de huwelijksbeloften, het gebed en de zegen. Het gaat om de tekst die doorgaans wordt aangeduid als 'In eerbied en vrolijkheid'. Deze tekst is kort en feestelijk van toon. In korte bewoordingen worden bruidspaar en gemeente voor Gods aangezicht geplaatst. De tekst is bijbels, liturgisch en taalkundig verantwoord. De deputaten stellen de synode daarom voor deze tekst aan te bieden als alternatief voor de onderwijzende tekst uit

het huwelijksformulier van 1999. Om deze tekst in te passen in onze formulierenbundel zijn enkele kleine taalkundige aanpassingen nodig. Hiervoor is uiteraard toestemming van de Protestantse Kerk Nederland vereist.

Vanuit het oogpunt van rechtsgelijkheid dienen de huwelijksbeloften of vragen dezelfde te zijn bij gebruik van een alternatief formulier. De deputaten stellen voor ook voor het gebed en de zegen de tekst uit het formulier van 1999 te gebruiken.

4.2. De huwelijksbeloften of -vragen

Het derde bezwaar is van een andere orde: de ongelijkheid in de beloften van c.q. vragen aan bruidegom en bruid. Deze ongelijkheid is terug te voeren op Efeze 5 en is in de loop van de jaren aangepast aan de veranderende exegese van dit bijbelgedeelte. De tekst van het huidige formulier is gebaseerd op een combinatie van de klassieke exegese, waarbij het hoofd-zijn van de man vooral gezien werd als 'leiding geven' en 'verantwoordelijkheid dragen' en een nieuwere exegese waarbij het meer gezien werd als 'zorgen voor'.

De praktijk van geregelde aanpassing van de huwelijksbeloften aan veranderende exegeses is op zichzelf al ongewenst. Is een echtpaar dat in de jaren zeventig getrouwd is, aanspreekbaar op het ja-woord destijds gegeven op de vragen uit de proefbundel of op de tegenwoordig gangbare exegese van Efeze 5 en andere teksten?

Nog minder gewenst is de rechtsongelijkheid die te constateren valt. Vanwege de omstrede exegese, zijn er bruidsparen en voorgangers die de voorkeur geven aan een alternatieve tekst, wat dan in de ene gemeente wel en in de andere niet wordt toegestaan.

Dit kan vermeden worden door een eenvoudiger belofte, zonder elementen die al te zeer voor discussie vatbaar zijn. Een mooi voorbeeld is de vraag van de ambtenaar van de burgerlijke stand: 'Beloof u getrouw alle plichten te vervullen die door de wet aan de huwelijkse staat verbonden zijn'. De kracht van deze vraag is dat die puur formeel is en daardoor niet tijdgebonden.

In de kerk verdient een meer inhoudelijke formulering de voorkeur, waarbij in ieder geval liefde, trouw en zorg benoemd worden.

De deputaten stellen daarom de volgende formuleringen voor:

Ik NN, beloof hier voor God en zijn gemeente,
in liefde voor jou, NN, te zorgen.
Ik zal heilig met je leven,
je nooit verlaten,
maar je trouw blijven in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte
ons leven lang.
Ik beloof in ons huwelijk naar het evangelie te leven.

NN, beloof je hier voor God en zijn gemeente,
in liefde voor NN, je *vrouw/man* te zorgen?
Zul je heilig met *haar/hem* leven,
haar/hem nooit verlaten,
maar *hem/haar* trouw blijven in goede en kwade dagen,
in rijkdom en armoede,
in gezondheid en ziekte
zolang jullie beiden leven.
Beloof je in je huwelijk naar het evangelie te leven?

De woorden voor het laatste zinnetje, 'ons leven lang' of 'zolang jullie beiden leven' zijn ontleend aan de nieuwe PKN-formulieren. Mooier dan de GKv-tekst 'totdat Christus

terugkomt of de dood ons scheiden zal' geven ze aan dat het huwelijk een relatie voor het leven is.

Vanuit het oogpunt van rechtsgelijkheid dient deze formulering in de beide formulieren identiek te zijn.

4.3. Huwelijksliturgie

De kerkelijke huwelijksplechtigheid vindt in de regel plaats in een speciaal daarvoor belegde kerkdienst. Daarom stellen de deputaten voor de kerken twee complete huwelijksliturgieën aan te bieden. Omdat in huwelijksdiensten vaak een allerlei inbreng een plaats krijgt kunnen deze huwelijksliturgieën als grondpatroon houvast bieden. De opzet is ontleend aan de zondagse kerkdienst:

- Een *openingsliturgie* waarin de uitgebreide tekst van het votum (Psalm 124:8, 146:6 en 138:8) wordt voorgesteld vanwege de nadruk op Gods trouw. Hierop volgt de zegengroet en kan een lied volgen.
- De *dienst van het woord* als in de zondagse kerkdiensten met schriftlezing(en), lied(eren) en verkondiging.
- De *dienst der dankbaarheid*, bestaande uit een onderwijzende of vierende inleiding, de huwelijksbeloften of -vragen, gebed, zegen en collecte.
- De *heenzending* is als in de zondagse kerkdiensten met een lied en de zegen.

De beide huwelijksliturgieën zijn als Bijlage 5 en 6 opgenomen bij dit rapport.

5 Nogmaals: nieuwe opdracht

In hun beleidsrapport in oktober 2013 kondigden de deputaten aan dat zij over een aantal zaken die nog niet afgerond konden worden een aanvullend rapport zouden aanbieden.

Dit betrof:

- Het *Liedboek – zingen en bidden in huis en kerk*
- De sectie 'gezangen' van het *Gereformeerd Kerkboek 2014*
- De huwelijksliturgieën
- De gevolgen van de kerkorde
- Kerkmuziekbeleid (o.a. kerkmuziekregeling en lichte kerkmuziek)

De eerste drie beloften zijn met het aanbieden van deze aanvullende rapportage ingelost. Aan het inventariseren van de gevolgen van de kerkorde en het maken van een generale regeling voor de liturgie wordt gewerkt door de deputaten herziening kerkorde. Zij rapporteren hierover aan de synode. Het laatste onderdeel vraagt om een vervolgoopdracht.

Zoals in hoofdstuk 3 van dit rapport is aangegeven vraagt het kerkmuziekbeleid om een integrale aanpak. Hierbij moet zowel de klassieke als de lichte kerkmuziek in beeld zijn. Vanuit een totaalvisie kunnen de gemeenten vervolgens handreikingen geboden worden voor liturgiebeleid, muziekprofiel en een regeling voor de kerkmuziek. In dit kader kan het omgaan met *Opwekkingsliederen* en *Psalmen voor Nu*, een plaats krijgen, evenals ander repertoire.

Als vervolgoopdracht stellen de deputaten voor:

Besluit:

een notitie op te stellen over het kerkmuziekbeleid van de plaatselijke gemeente met aandacht voor klassieke en lichte kerkmuziek en van daaruit handreikingen bieden voor het opstellen van onder andere een beleidsplan, een muziekprofiel en de toepassing van de regeling voor de kerkmuziek.

Nu de opdracht omvangrijker wordt dan in oktober voorzien zal dit consequenties hebben voor de bemensing van het deputaatschap. Het budget, zoals voorgesteld in oktober moet voldoende zijn.

Bijlagen

1 Conceptbesluiten en nieuwe opdracht

In het beleidsrapport dat de deputaten in oktober 2013 uitbrachten stond reeds een conceptbesluit c.q. nieuwe opdracht. De aanvullende rapportage geeft aanleiding dit concept op enkele punten aan te passen. Besluit 2.3, 5.4 en de lijst bij 4.2 zijn toegevoegd. Voor de overzichtelijkheid geven we hieronder het complete conceptbesluit weer.

Materiaal:

Rapport deputaten liturgie en kerkmuziek.

Besluit 1:

deputaten liturgie en kerkmuziek decharche te verlenen.

Besluit 2:

1. het *Liedboek – Zingen en bidden in huis en kerk*, inclusief de psalmen, vrij te geven voor gebruik in de gemeenten, waarbij de gemeenten zelf kiezen welke liederen ze zingen, op basis van het eigen muziekprofiel, en
2. de deputaten liturgie en kerkmuziek met het Steunpunt Liturgie op te dragen door voorlichting en adviezen de invoering van het *Liedboek – Zingen en bidden in huis en kerk* te begeleiden;
3. de suggestie te doen om zo veel mogelijk uniforme afkortingen te gebruiken:
  - GK = Gereformeerd Kerkboek (2006)
  - LB = Liedboek – Zingen en bidden in huis en kerk (2013)
  - LvdK = Liedboek voor de kerken (1973)
  - PvN = Psalmen voor Nu
  - Opw = Opwekking

Besluit 3:

de volgende formulieren en liturgieën definitief vast te stellen:

1. formulier voor de kerkelijke tucht,
2. twee liturgieën voor huwelijksdiensten, en
3. een liturgie voor uitvaartdiensten.

Besluit 4:

als inhoud van het *Gereformeerd Kerkboek* vast te stellen:

1. de psalmen uit het *Gereformeerd Kerkboek* (1986) die niet uit de IKB geselecteerd zijn,
2. de volgende gezangen
  - Gezang 2, 9, 10, 11, 12, 14, 16, 23, 28, 32, 33, 37, 39, 41, 43, 44, 45, 46, 49, 51, 53, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 66, 67, 68, 69 (aan te passen), 74, 75, 77, 79, 80, 81, 91 (aan te passen), 98, 99, 101, 104, 109 (aan te passen), 110, 111, 113, 116, 118, 121, 123, 125, 127, 131, 138, 140 (aan te passen), 144, 145, 146, 147, 152, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 161, 163, 164, 165, 166 (aan te passen), 168, 169, 172, 175, 176a, 177, 178, 179a, 179b, 180a, 180b, 181a-d en 182a-e uit het *Gereformeerd Kerkboek* (2006)
  - Gezang 30,43, 87, 92, 95, 96, 102, 106, 189, 167, 360, 402 (aan te passen) en 440 uit het *Liedboek voor de kerken* (1973)

- Psalm 15, 16, 140 en 145 uit *Psalmen voor Nu*
- Aan de oever van het meer (Hanna Lam)
- Dit huis een herberg onderweg (A.F. Troost)
- Gebed van een twijfelaar (Hans Werkman) (met een kleine aanpassing)
- Geniet Gods gave (Ria Borkent)
- God u kende ons in Christus (Ria Borkent)
- Heer voor alle mensen reopen wij u aan (Ria Borkent)
- Heer wij bidden voor de koning (Ria Borkent)
- Heer wij loven en aanbidden u (Ria Borkent)
- Here God uw schepping zucht (Johan Klein)
- Loof God mijn ziel en zinnen (Ria Borkent)
- Maria was met Jozef (Ria Borkent)
- God en Heer almachtig (Willem Barnard)
- Ontferm U over kinderen (Gerd Gronvold Saue, Ria Borkent)
- Vannacht zal het wonder gebeuren (Hanna Lam)
- Wie zal voor God verschijnen (Willem Barnard)
- Wonderwereld vol geheimen (John Bell, Ria Borkent)
- Zout moet ik zijn op aarde (Michel van der plas)

- dit onder het voorbehoud dat toestemming verkregen wordt van de rechthebbenden,
3. de zes belijdenisgeschriften in de tekst die is vastgesteld door de GS Heemse 1984/85,
  4. orden van dienst (introdunctie, orde B en C);
  5. de liturgische gebeden (schuldbelijdenis, gebeden om verlichting door de Heilige Geest en voorbedengebed met toelichting) in de tekst vastgesteld door de GS Harderwijk 2011;
  6. de liturgische gezangen uit het Gereformeerd Kerkboek 2006 (nrs. 175-182);
  7. een toelichting op het gebruik van de liturgische formulieren;
  8. de formulieren voor doop, belijdenis, avondmaal, tucht en bevestiging van ambtsdragers in de tekst die is vastgesteld door de GS Harderwijk 2011 en deze synode en de liturgieën voor huwelijksdiensten en uitvaarten in de tekst die is vastgesteld door deze synode;
  9. en registers en inhoudsopgave.

Besluit 5:

deputaten liturgie en kerkmuziek te benoemen met als opdracht:

1. door middel van het Steunpunt Liturgie de kerken te voorzien van informatie en advies inzake het *Liedboek 2013* en andere zaken die de liturgie betreffen en waar mogelijk een zodanige bijdrage te leveren dat de bezinning hierover binnen de kerken wordt gestimuleerd,
2. samen met de deputaten administratieve ondersteuning de uitgave van het *Gereformeerd Kerkboek* te verzorgen, en
3. aan de GS 2017 een voorstel te doen over de rol van het landelijke kerkverband ten aanzien van het nieuwe kerklied na de uitgave van het *Gereformeerd Kerkboek*;
4. Een notitie op te stellen over het kerkmuziekbeleid van de plaatselijke gemeente met aandacht voor klassieke en lichte kerkmuziek en van daaruit handreikingen bieden voor het opstellen van onder andere een beleidsplan, een muziekprofiel en de toepassing van de regeling voor de kerkmuziek.

Besluit 6:

de deputaten liturgie en kerkmuziek voor de periode van 2015 tot 2017 een budget toe te kennen van in totaal € 8.100,- voor hun eigen werk, € 4.150,- voor de begeleiding van de introductie van het *Liedboek 2013* en € 78.300,- voor het Steunpunt Liturgie.

2 Lijst bekende liederen uit Liedboek 2013

Om te beginnen met het zingen uit het *Liedboek – zingen en bidden in huis en kerk* kan gebruik gemaakt worden van de volgende lijst, waarvan veel liederen in GKv bekend zijn uit het *Gereformeerd Kerckboek* (2006) en het *Liedboek voor de Kerken* (1973). Uiteraard moet er mee gerekend worden dat iedere gemeente uit deze bundels zijn eigen repertoire heeft opgebouwd.

8b	Zie de zon zie de maan (GK Gz 148, Opw 23)
23a	D' almachtige is mijn herder en geleide (LvK Gz 13a)
23b	De Heer is mijn herder (LvK Gz 14)
23c	Mijn God, mijn herder zorgt voor mij (vgl E&R 57)
25a	Mijn ogen zijn gevestigd (mel Ps 130)
51b	Create in me a clean heart (E&R 250, Opw 389)
84a	Wat hou ik van uw huis (Pvn 84, Opw 715)
90a	O God die droeg ons voorgeslacht (LvK Gz 397)
103a	Loof nu mijn ziel de Here (LvK Gz 15)
103c	Loof de koning, heel mijn wezen (LvK Gz 460)
130a	Uit angst en nood stijgt mijn gebed (LvK Gz 19)
139b	Heer u doorgrondt en kent mij (Opw 518)
146a	Laat ons nu vrolijk zingen (LvK Gz 20)
146c	Alles wat adem heeft love de Here (LvK Gz 21)
150a	Geprezen zij God (mel GK Gz 70)
151	Ik zing voor de Heer en ik prijs zijn gezag (LvK Gz 6)
152	Mijn hart verheugt zich zeer (LvK Gz 9)
157a	Mijn ziel maakt groot de Heer (mel GK Gz 47)
158a	Geloofd zij God uit alle macht (mel GK Gz 48)
159a	Nu is het woord gezegd (mel GK Gz 52)
162	In het begin lag de aarde verloren (GK Gz 1)
166b	Jozef zoekt zijn grote broers (GK Gz 4)
169	De koning van Egypteland (GK Gz 7)
171	David werd gekozen boven alles uit (Alles wordt nieuw)
175	Wij hebben een sterke stad (LvK Gz 28)
176	Om Sions wil zwijg ik niet stil (LvK Gz 34)
177	Daar komt een man uit Anatot (GK Gz 31)
184	De herder heeft zich niet vergist (Alles wordt nieuw)
186	Er is geen plaats (GK Gz 55)
188	Bij de Jakobsbron (GK Gz 56)
214	Morgenglans der eeuwigheid (LvK Gz 289)
215	Ontwaak o mens de dag breekt aan (LvK Gz 380)
217	De dag gaat open voor het woord des Heren (GK Gz 133)
218	Dank U voor deze nieuwe morgen (vgl. GK Gz 132)
220	Zoals een bloem zijn kelk heft naar de zon (GK Gz 173)
221	Zo vriendelijk en veilig als het licht (GK Gz 174)
225	Zingen wij van harte zeer (LvK Gz 410)
237	Zalig licht Drievuldigheid (LvK Gz 253)
239	O Christus die de zonne zijt (LvK Gz 383)
240	Blijf bij ons Jezus onze Heer (LvK Gz 316)
243	O Heer mijn God ook deze nacht (LvK Gz 387)
245	k Wil u o God mijn dank betalen (GK Gz 137)
247	Blijf mij nabij (LvK Gz 392)
248	De dag door uwe gunst ontvangen (LvK Gz 393)
267	Wees bij ons wees een geleide (GK Gz 267)

- 268 Goede herder als wij slapen (vgl GK Gz 135)
 272 Wij zoeken in uw huis uw aangezicht o Here (LvK Gz 342)
 273 Looft God die zegent al wat leeft (LvK Gz 319)
 289 Heer het licht van uw liefde schittert (vgl Opw 334)
 291b Onze hulp is in de naam van de Heer (GK 175c)
 302 God in de hoog' alleen zij eer (LvK Gz 254 GK Gz 106)
 310 Eén is de Heer de God der goden (vgl GK 176a)
 311 Wij kiezen voor de vrijheid (GK 176b)
 313 Een rijke schat van wijsheid (LvK Gz 326)
 314 Here Jezus om uw woord (LvK Gz 328)
 315 Heb dank o God van alle leven (LvK Gz 330)
 316 Het woord dat u ten leven riep (LvK Gz 7)
 320 Wie oren om te horen heeft (LvK Gz 62)
 340 Ik geloof in God de Vader (GK 179a)
 345 Gij hebt uw woord gegeven (LvK Gz 341)
 347 Here Jezus wij zijn nu (LvK 334)
 348 Heer van uw kerk (LvK 348)
 354 Jouw leven staat aan het begin (GK Gz 124)
 360 Kom Schepper Geest daal tot ons neer (LvK Gz 237)
 363 Dat 's Heren zegen op u daal (Psalm 134, berijming 1773)
 364 Hoor Gij ons aan (LvK Gz 322)
 369b Onze Vader (GK 181b)
 370 Vader, die woont in hemels licht (vgl GK Gz 36,37)
 371 Onze Vader in de hemel (Opw 436)
 375 God zij gezegend (LvK Gz 354b)
 377 Zoals ik ben kom ik nabij (Lijst Zwolle-Zuid)
 381 Genadig Heer, die al mijn zwakheid weet (LvK Gz 358)
 384 Als koning opgetreden (LvK Gz 112)
 405 Heilig heilig heilig (LvK Gz 457)
 409 Lam van God onschuldig (vgl LvK 188:1)
 412 Wij loven u o God (LvK Gz 399 vgl GK Gz 139)
 413 Grote God wij loven u (LvK Gz 444)
 415 Zegen ons Algoede (LvK Gz 456)
 425 Vervuld van uw zegen (mel Opw 523)
 433 Kom tot ons de wereld wacht (LvK Gz 122)
 435 Hef op uw hoofden poorten wijd (LvK Gz 120)
 437 Kom tot ons scheur de heem'len Heer (LvK Gz 128 vgl GK 80)
 438 God lof nu is gekomen (LvK Gz 121)
 439 Verwacht de komst des Heren (LvK Gz 126)
 440 Ga stillen in den lande (LvK Gz 127)
 441 Hoe zal ik U ontvangen (vgl LvK Gz 117 en GK Gz 78,79)
 442 Op u mijn Heiland blijf ik hopen (LvK Gz 118)
 444 Nu daagt het in het oosten (LvK Gz 124)
 445 De nacht is haast ten einde (LvK Gz 130)
 447 Het zal zijn in het laatste der tijden (LvK Gz 23)
 450 Verblijd u in de Heer te allen tijd (LvK Gz 98)
 451 Richt op uw macht o Here der heerscharen (LvK Gz 119)
 454 De mensen die gaan in het duister (GK Gz 27)
 456 Kwam van Godswege (LvK Gz 46)
 459 Ik breng een rechter aan het licht (GK Gz 30)
 466 O wijsheid daal als vruchtbare taal (vgl LvK 125)
 468 Prijs de Heer die herders prijzen (LvK 140)
 469 Ik ben een engel van de Heer (LvK Gz 133)
 470 U Jezus Christus loven wij (LvK Gz 142)

- 471 In dulci jubilo
 473 Er is een roos ontloken (LvK Gz 132)
 474 Loof God gij christ'nen maak Hem groot (LvK Gz 147)
 475 Ik mag hier aan uw kribbe staan
 476 Nu zijt wellekome (LvK Gz 145)
 477 Komt allen tezamen (LvK Gz 138)
 478 Komt verwondert u hier mensen (LvK Gz 139)
 479 Een lied weerklinkt in deze nacht
 481 Hoor de eng'len zingen d'eer (LvK Gz 135)
 482 Er is uit 's werelds duistre wolken (vgl LvK Gz 26)
 483 Stille nacht (LvK Gz 143)
 484 Go tell it on the mountain
 486 Midden in de winternacht
 487 Eer zij God in onze dagen (LvK Gz 134)
 488 In den beginne was het woord (LvK Gz 150)
 489 Komt ons in diepe nacht ter ore (LvK Gz 160)
 496 Een ster ging op uit Israël
 498 Betlehem o uitverkoren stad
 505 In de nacht gekomen
 506 Wij trekken in een lange stoet (GK Gz 86)
 507 Het is al nacht in Betlehem
 513 God heeft het eerste woord (LvK Gz 1)
 515 Een kind geboren in Betlehem (LvK Gz 152)
 516 Van 't vroeglicht van de dageraad (LvK Gz 156)
 517 Christus uit God geboren (vgl LvK Gz 158)
 518 Hoe helder straalt de morgenster (LvK Gz 157)
 520 De wijzen (Alles wordt nieuw)
 522 Toen Jezus bij het water kwam (LvK Gz 165)
 542 God roept de mens op weg te gaan (
 562 Ik wil mij gaan vertroosten (vgl LvK Gz 174)
 574 Glorie zij u Christus (vgl LvK Gz 175)
 575 Jezus leven van ons leven (LvK Gz 182 vgl GK Gz 89)
 576 O hoofd vol bloed en wonden (LvK Gz 183)
 577 O wereld zie uw leven (LvK Gz 193)
 578 O kostbaar kruis (LvK Gz 192)
 587 Licht voor de wereld (mel LvK Gz 177,180,181)
 606 Met Mozes zijn wij meegegaan (Alles wordt nieuw)
 617 De Heer is waarlijk opgestaan (LvK Gz 208 vgl GK Gz 96)
 619 Lof zij God in de hoogste troon (LvK Gz 213)
 620 Hoort aan gij die Gods kindren zijt (LvK Gz 207)
 621 Heerlijk verschenen is de dag (LvK Gz 200)
 622 Nu triomfeert de zoon van God (LvK Gz 205 vgl GK Gz 92)
 623 O hart spring op van vreugde (vgl LvK 214)
 624 Christus onze Heer verrees (LvK Gz 215)
 628 Nu moet gij allen vrolijk zijn (LvK Gz 209)
 630 Sta op een morgen ongedacht (LvK Gz 210)
 634 U zij de glorie (vgl GK Gz 99)
 639 Christus in 't graf geborgen (GK Gz 93 nieuwe melodie)
 641 Jezus leeft en ik met Hem (LvK Gz 217)
 653 U kennen uit en tot U leven (LvK Gz 75)
 654 Zing nu de Heer stem allen in (LvK Gz 169)
 655 Zing voor de Heer een nieuw gezang (LvK Gz 225)
 656 Ik ben de wijnstok (E&R 78)
 657 Zolang wij ademen

- 659 Kondigt het jubelend aan (LvK Gz 24)
661 Ten hemel opgevaren is (LvK Gz 228)
663 Al heeft hij ons verlaten (LvK Gz 234)
670 Kom Schepper God o Heil'ge Geest (vgl GK Gz 103)
671 Nu bidden wij de heilige Geest (LvK Gz 241)
672 Kom laat ons deze dag (LvK Gz 242)
675 Geest van hierboven (LvK Gz 477)
677 Geest uit de hemel neergedaalt (LvK Gz 245)
678 Vrees niet gij land (LvK Gz 39)
683 t Is feest vandaag 't is pinksterfeest (Alles wordt nieuw)
686 De Geest des Heren heeft (LvK Gz 247)
687 Wij leven van de wind (LvK Gz 249)
704 Dank dank nu allen God (LvK Gz 44 GK Gz 141)
705 Ere zij aan God de Vader (LvK Gz 255 GK Gz 107)
708 Wilhelmus van Nassouwe (LvK Gz 411)
301 Wij moeten Gode zingen (LvK Gz 301)
718 God die leven hebt gegeven (LvK Gz 350)
723 Waar God de Heer zijn schreden zet (LvK Gz 305)
726 Hoor een heilig koor van stemmen (LvK Gz 109)
727 Voor alle heiligen in heerlijkheid (LvK Gz 299)
728 De heiligen ons voorgedaan (LvK Gz 103)
747 Eens komt de grote zomer (LvK Gz 288)
748 Het duurt niet lang meer tot de tijd (LvK Gz 279)
749 Op waakt op (LvK Gz 262)
751 De Heer verschijnt te middernacht (LvK Gz 63)
753 Er is een land van louter licht (LvK Gz 290)
754 Liefde Gods die elk beminnen (LvK Gz 443)
755 Toch overwint eens de genade (LvK Gz 297)
756 Laat komen Heer uw rijk (LvK Gz 294)
758 Bij 't steken der bazuinen (LvK Gz 93)
762 De Heer richt op zijn berg een maaltijd aan (LvK Gz 27)
763 Zij zullen de wereld bewonen (LvK Gz 31)
766 Ik zag een nieuwe hemel zich verheffen (LvK Gz 114)
769 Eens als de bazuinen klinken (LvK Gz 300)
786 Wij zingen God ter ere (GK Gz 172)
791 Liefde eenmaal uitgesproken
793 Bron van liefde licht en leven (mel LvK Gz 293)
794 Gods zegen bidden wij je toe (vgl LvK 367)
796 U Here Jezus roep ik aan (LvK Gz 404)
801 Door de nacht van strijd en zorgen (LvK Gz 459)
802 Door de wereld gaat een woord (E&R 420)
805 Abraham Abraham (GK Gz 3)
806 Zomaar te gaan met de stok in je hand (GK Gz 8)
826 O Christus woord der eeuwigheid (LvK Gz 151)
835 Jezus ga ons voor (LvK Gz 442)
838 O grote God die liefde zijt (LvK Gz 481)
841 Wat zijn de goede vruchten (LvK Gz 252)
846 De wijsheid van vóór alle tijden (LvK Gz 22)
857 Schuldig staan wij voor U Heer (mel LvK Gz 483)
863 Nu laat ons God de Here (LvK Gz 408)
864 Laat ons de Heer lofzingen (LvK Gz 409)
865 Komt nu met zang (LvK Gz 415)
867 Looft overal looft al wat adem heeft (LvK Gz 424)
868 Lof zij de Heer de almachtige koning der ere (LvK Gz 434)

869	Lof zij de Heer ons hoogste goed (LvK Gz 431)
870	Heilige God geprezen zij (vgl LvK Gz 461)
871	Jezus zal heersen waar de zon (LvK Gz 281)
883	King of kings and Lord of lords (E&R 292)
885	Groot is uw trouw o Heer (GK Gz 160)
886	Abba Vader (E&R 319)
894	Wanneer ik zoek naar woorden (GK Gz 151)
898	Een vaste burcht is onze God (LvK Gz 401 vgl GK Gz 142,143)
899	Wat mijn God wil geschied' altijd (LvK Gz 403)
902	Is God de Heer maar voor mij (LvK Gz 90)
903	Zou ik niet van harte zingen (LvK Gz 426)
904	Beveel gerust uw wegen (LvK Gz 427)
905	Wie zich door God alleen laat leiden (vgl LvK Gz 429)
907	Jezus mijn verblijden (LvK Gz 428)
909	Wat God doet dat is welgedaan (LvK Gz 432)
910	Soms groet een licht van vreugde (LvK Gz 448)
911	Rots waaruit mijn leven welt (vgl GK Gz 170)
912	Neem mijn leven laat het Heer (LvK Gz 473)
913	Wat de toekomst brengen moge (LvK Gz 293)
919	Gij die alle sterren houdt (LvK Gz 483)
935	Je hoeft niet bang te zijn (E&R 245)
965	Heer stuur zelf het schip van de kerk (LvK Gz 306)
966	Het heil des hemels werd ons deel (LvK Gz 344)
968	De ware kerk des Heren (LvK Gz 303)
971	Zing een nieuw lied voor God de Here (LvK Gz 320)
978	Aan U behoort o Heer der Heren (LvK Gz 479)
981	Zolang er mensen zijn op aarde (LvK Gz 488b)
985	Heilig heilig heilig hemelhoog verheven (mel LvK Gz 457)
995	O Vader trek het lot U aan (LvK Gz 349)
1009	O lieve Heer geef vrede (LvK Gz 284)
1010	Geef vrede Heer geef vrede (LvK Gz 285)

3 Gezangen Gereformeerd Kerkboek 2014

Uit het Gereformeerd Kerkboek (2006)

2	Het water steeg wel hoog
9	Wees eerlijk, doe de mensen recht
10	De HEER zegene u
11	Hoor, Israël de Here
12	Jericho, Jericho
14	De grote mensen durven niet
16	Heer, onze Heer, hoe machtig is uw Naam
23	Uw Woord is een lamp voor mijn voet
28	Eens zal er vrede zijn
32	Het is Gods goedheid en geduld
33	Jona heeft God wel verstaan
37	Hoor, onze Vader, hoor ons aan
39	Als je bidt zal Hij je geven
41	Buiten de poort heeft Jezus geleden
43	Met lampen voor het feest gereed
44	De Heer is waarlijk opgestaan
45	Laat de kindren tot Mij komen

- 46 Maria heeft aan Jezus
49 Glorie aan God in de hoogste hemel
51 O hemels licht, dat mijn bestaan doorschijnt
53 In de lente van mijn leven
57 Ik ben het levensbrood
58 Jezus zegt: blijf niet alleen
59 Ik ben de goede herder
60 Lazarus van Bethanië
62 Ik ben de weg, zo zegt de Heer
63 Ik ben de wijnstok
66 Het zaad zal vruchten dragen
67 Jezus heeft het hemelleven
68 Wij knielen voor uw zetel neer
69 U, heilig Godslam, loven wij (taalkundig aan te passen)
74 Als een bruid op haar mooist
75 Nu gaan de bloemen nog dood
77 Een engel zegt Maria aan
79 Hoe zal ik Hem bezingen
80 O Heiland, open wijd de poort
81 Dit is de dag, die God ons schenkt
91 In het kruis zal 'k eeuwig roemen (taalkundig aan te passen)
98 Nu graf en steen getuigen
99 U zij de glorie, opgestane Heer
101 De dag van onze Vorst brak aan
104 Dit is de dag, dit is het uur
109 Halleluja, lof zijn het Lam (taalkundig aan te passen)
110 Alles, alles is gelegen
111 Jezus leeft in eeuwigheid
113 Alle mensen moeten sterven
116 O koning, hoor uw onderdaan
118 God is getrouw, zijn plannen falen niet
121 God, die was en is en komt
123 k Geloof in God de Vader, die uit niets
125 Alles in allen zult Gij voor ons zijn
127 Heer, wij gedenken hier uw dood
131 Barmhartig Vader op uw troon
138 Heer laat het licht zijn om ons heen
140 Alle roem is uitgesloten (taalkundig aan te passen)
144 Heer God, wij allen loven U
145 Heer, onze God, hoe heerlijk is uw naam
146 Komt, laat ons vrolijk zingen
147 Maak muziek voor God de Vader
152 Wat brengt een mens het zwoegen op?
154 Ach, wat moet ik toch beginnen
155 God, enkel licht
156 Heer, ik kom tot U
157 Vader, vol van vrees en schaamte
158 Als een hert dat verlangt naar water
159 God die alles maakte
161 Heer, U bent mijn leven, de grond waarop ik sta
163 Ik bouw op U, mijn Schild en mijn Verlosser
164 Jezus vol liefde
165 Machtig God, sterke Rots
166 Op bergen en in dalen

168	k Stel mijn vertrouwen
169	Van God nooit losgekomen
172	Wij zingen God ter ere
175	5x Onze hulp is in de naam van de Heer
176a	Gedenk, o volk, met heilig beven
177	Hoor, trouwe Vader ons gebed
178	U, Vader van het licht, U prijzen wij
179a	Ik geloof in God de Vader (beurtzang)
179b	Ik geloof in God de Vader
180a	Ik geloof in één God
180b	Ik geloof in één God
181a-d	4x Onze Vader
182a-e	5x Amen

Uit het Liedboek voor de Kerken (1973)

30	Wie mat de waat'ren met zijn holle hand
43	Die dag zal komen brandend als een oven
87	Wij willen God de ere geven
92	Al kon ik alle talen spreken
95	Nu bidden wij met ootmoed en ontzag
96	Wordt krachtig in de Heer
102	God heeft vanouds gesproken
106	Het einde aller dingen is nabij
267:1,2	Zalig die in Christus sterven
360	Heer wij komen vol verlanen
402	Verheugt u christenen tezaam (zo mogelijk in een nieuwe versie)
440	Ik heb de vaste grond gevonden

Uit de liederen vrijgegeven door de GS Zwolle-Zuid 2008

Aan de oever van het meer (Hanna Lam)
O God en Heer almachtig (Willem Barnard)
Vannacht zal het wonder gebeuren (Hanna Lam)
Wonderwereld vol geheimen (John Bell, Ria Borkent)
Heer wij loven en aanbidden u (Ria Borkent)
Here God uw schepping zucht (Johan Klein)
Ontferm U over kinderen (Gerd Gronvold Saue, Ria Borkent)

Uit Psalmen voor Nu

15	Wie zo leeft
16	Ik val niet uit uw hand
140	Ik red het niet alleen
145	Adem om van u te zingen

Uit andere bronnen

Dit huis een herberg onderweg (A.F. Troost)
Gebed van een twijfelaar (Hans Werkman) (met een kleine aanpassing)
Geniet Gods gave (Ria Borkent)
God u kende ons in Christus (Ria Borkent)
Heer voor alle mensen reopen wij u aan (Ria Borkent)
Heer wij bidden voor de koning (Ria Borkent)
Loof God mijn ziel en zinnen (Ria Borkent)
Maria was met Jozef (Ria Borkent)
Wie zal voor God verschijnen (Willem Barnard)
Zout moet ik zijn op aarde (Michel van der plas)

4 Psalmen voor Nu, handreiking voor de kerken (met psalmenlijst)

Inleiding

De *Handreiking Psalmen voor Nu* is geschreven in opdracht van de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt Harderwijk 2011 en wordt u als kerken aangeboden door deputaten Liturgie en Kerkmuziek. De handreiking – met psalmenlijst – wil u informeren over deze ‘Psalmen voor Nu’ en de manier waarop u hiermee in de praktijk aan de slag kunt. Het is toegestaan delen van de handreiking te gebruiken in uw kerkblad.

Geloofsliederen

De psalmen als geloofsliederen staan bij onze kerken hoog in aanzien. Ze vormen een bonte verzameling liederen in het hart van de bijbel, ingegeven door de heilige Geest (Hebr. 3: 7). Deze geliefde liederen kregen in de zestiende eeuw de vorm zoals wij die nu kennen: liederen in coupletten, op melodieën uit Geneve. Daarnaast zijn er verschillende andere psalmtradities.

Soms zingen we in de kerk ‘Psalmen voor Nu’. Dat zijn psalmen die vanaf 2002 vanuit de grondtekst opnieuw vertaald zijn door dichters, met hulp van oudtestamentici, en op muziek gezet door componisten. Vanaf 2005 verscheen jaarlijks een psalmen-cd. De taal van de teksten sluit nauw aan bij het Nederlands van alledag. Door deze vertaalslag kunnen nieuwe generaties de inhoud van de psalm beter begrijpen en waaien de psalmen hopelijk minder snel het kerkraam uit. Bovendien sluit de lichte muziek aan bij de luisterervaring van veel mensen. Als teksten en melodieën gedateerd zijn (of zo ervaren worden) kan de aansluiting met geloof en kerk verhinderd worden.

***David (27 jaar)** Ik ben ook zo iemand die de psalmen heeft leren kennen/waarderen via Psalmen voor Nu. Ik zit al mijn hele leven (27 jaar) in een Christelijk Gereformeerde Kerk waar de psalmen wekelijks gezonden worden in oude en nieuwe berijming. Het drong niet tot me door.*

Nu ik een jaar of vijf Psalmen voor Nu luister, ken ik de Psalmen. Niet alleen de vrolijke, makkelijk meezingbare psalmen maar ook de sombere, ruwe en haast onbegrijpelijke psalmen. Ik ben ze enorm gaan waarderen, en Psalmen voor Nu heeft dat aangewakkerd. Het is sterk dat PvN enorm trouw blijft aan de grondtekst, hoe ongemakkelijk die soms ook is. En daarnaast zijn het vaak ook gewoon mooie liedjes.

Uitgeverij Boekencentrum bracht in 2013 de negende cd, *Licht, kom tevoorschijn*, uit met nieuwe psalmen, en werkt eraan het project in 2014 af te sluiten met de laatste twee cd's en een

literaire uitgave met alle psalmteksten, waarmee het project voltooid is. Op

www.psalmenvoornu.nl kunt u meer informatie vinden. ‘Psalmen voor Nu’ worden gezongen in verschillende protestantse kerken – gereformeerd of PKN - naast de Geneefse psalmen; in evangelische kerken zijn het de eerste héle gezongen psalmen waarmee men kennismaakt. Over de zingbaarheid zijn de meningen verdeeld: wat de ene gemeente aankan, ervaart een andere als te moeilijk.

Een aantal ‘Psalmen voor Nu’ is opgenomen in het *Liedboek – bidden en zingen* en in *Opwekking*.

Bijzonder is dat de hele psalm gezongen wordt. Dat was ook de bedoeling van de bekende berijming, maar coupletliederen kunnen gemakkelijk ‘per couplet’ gezongen worden. Bij ‘Psalmen voor Nu’ lukt ‘knippen’ niet. Een psalm vertelt een eigen verhaal en mag uitspreken. Meer dan vroeger krijgt de zingende gemeente zicht op het complete verhaal van God in deze ene psalm, een verhaal met details die ons als westerse verwerende mens niet altijd welgevallig zijn. Psalmen strelen en striemen. De projectgroep nam zich daarom bewust voor

niet alleen de 'warme' regels te kiezen. Psalmen zijn wereldlieders: ze hebben situaties wereldwijd tot onderwerp. Een kerk die psalmen zingt, klaagt bij God om wat er in de wereld en in het eigen leven gebeurt. Zo ervaren we dat we in de kerk vaak plaatsvervangend zingen: slaat een regel niet op jou, dan wel op iemand anders voor wie jij die regel zingt. Zo bidt de kerk voor de wereld en voor de gemeente wereldwijd.

Samengevat

Eenzijds willen gereformeerde kerken de psalmen hoog houden. Het zijn voor altijd voorbeeldlieders waarin de universele breedte van het leven met God en de meest persoonlijke emoties meeklinken.

Anderzijds bestaat er verlegenheid met de verouderde taal in de berijmde versie.

Kunnen de psalmen in dit 'taalgewaad' nog wel landen bij jongeren? Voor jongere generaties kan de bekende vorm een drempel zijn. 'Psalmen voor Nu' komt daaraan tegemoet met muziek die aansluit bij de luisterervaring van velen, met frisse teksten die de psalm nieuw laten klinken. Het geloof van de oude psalmen kan binnenkomen. Daarmee investeert de kerk in de toekomst, zodat de psalmen hun plek als bron voor de gemeentezang kunnen behouden. Of, zoals een jongere zei:

De psalmen zijn door 'Psalmen voor Nu' veel meer gaan leven. In elk geval voor mij persoonlijk, maar voor zover ik in kan schatten ook voor andere mensen bij mij in de gemeente. Het is een frisse, hedendaagse weergave van eeuwenoude teksten.

Ik zing graag psalmen

Column door Roeland Smith

Roeland Smith is als componist betrokken bij Psalmen voor Nu en Schrijvers voor Gerechtigheid. Zijn liederen verschenen in o.a. de Opwekkingsbundel en het Liedboek, zingen en bidden in huis en kerk

Ik zing graag psalmen.

Ze leren mij leven en zingen.

Ik zie ze terug in het evangelie. Ik hoor ze terug in liederen. Ik proef ze terug in mijn gebed.

Ik zing graag psalmen.

Psalm 104 geeft me oog voor de schepping. Psalm 51 leert me vragen om vergeving. Psalm 13 leert me smeken om hulp. Psalm 96 richt mijn ogen op Jezus. Psalm 15 daagt me uit het goede leven te leven. Psalm 75 belooft mij dat God het kwaad zal stoppen. Psalm 144 geeft mij uitzicht op een nieuwe aarde: vol vrede en veiligheid. Psalm 133 geeft me de zegen.

Ik zing graag psalmen.

Ze stijgen uit boven de tijd. Ze doen niet aan heilige huisjes en zijn niet nodeloos voorzichtig. Ze doen niet aan theologische modes. Ze zeggen me waar het op staat.

Ik zing graag psalmen.

Ze leren mij wat aanbidden is: met alles altijd naar God toe gaan. Woede, wraakzucht, verdriet, liefde, dankbaarheid: krop het niet op, maar breng het bij God.

Ik zing graag psalmen.

Ze houden mij de spiegel van de profeten voor: een lied zonder daden is een lied zonder waarde.

Ik zing graag psalmen.

Zo leer ik God kennen. Zijn woede om onrecht, zijn liefde voor gestruikelden. Zijn verdriet om gebrokenen, zijn zorgzaamheid voor zoekenden. Zijn sarcasme voor spotters, zijn humor voor gevorderden. Zijn liefde voor deze wereld. Zijn liefde voor mensen. Zijn liefde voor ons. Zijn liefde voor zijn gemeente. Zijn liefde voor mij.

Ik zing graag psalmen.

Ze leren mij leven en zingen.

Ik zing graag psalmen.

Op welke manier te gebruiken

1. Zingen in de eredienst

Voor u overgaat tot het gebruik van 'Psalmen voor Nu' is het goed u af te vragen, of het gebruik in uw eigen situatie mogelijk is. Met andere woorden: de wens om ze zo nu en dan te zingen, betekent niet vanzelfsprekend dat het in de praktijk ook mogelijk is, of altijd mogelijk is. 'Psalmen voor Nu' behoren tot het genre van de lichte muziek en ze vragen daarom andere muzikale vaardigheden dan die nodig zijn voor het begeleiden van berijmde psalmen of gezangen uit het *Gereformeerd Kerkboek* of *Liedboek 1973*. Vraag u dus eerst af of in uw gemeente de benodigde vaardigheden aanwezig zijn. En verder: overleg altijd eerst met de persoon die voor de bewuste zondag op het rooster van begeleiden staat en houd rekening met zijn/haar speelvaardigheden.

Ook is het zinvol om uw gemeente in ogenschouw te nemen. In melodisch en ritmisch opzicht is dit type muziek voor sommigen bijna vanzelfsprekend, automatisch te 'pakken' en dus goed te zingen. Anderen struikelen even vanzelfsprekend over ritme, tekstplaatsing en melodische wendingen.

Durf daar van te voren aandacht aan te besteden, bijvoorbeeld door voor de dienst te oefenen, door de eerste keren te focussen op solozang, door te beginnen met bekende melodieën, overzichtelijke en eenvoudige liederen.

Kortom: het beginnen met iets nieuws vraagt om een goede didactiek en methodiek. Het vraagt ook om de afweging: past dit in *onze* gemeente?

Als u als gemeente wilt beginnen met een psalm-voor-nu, hebt u een muziekgroep nodig of soms alleen een pianist. Bij de muziekgroep zingen een of twee zangers voor de microfoon. Dit is vergelijkbaar met de uitkomende stem van een orgel. Zo wordt de melodie van de psalm goed hoorbaar en kan de gemeente meezingen.

Begin met een kleine psalm die goed te doen is: psalm 130 of psalm 121.

Daarna kunt u psalm 84 en psalm 57 aanleren en in de liturgie opnemen. Psalm 15 en psalm 16 zijn heel geschikt in deze startfase. Psalm 23 eveneens. Als u deze psalmen gedaan hebt, is er een begin waarop u als gemeente verder kunt bouwen. Psalm 8 is aan te leren (mooi als dooplied), psalm 96 (missionair), psalm 133 (eensgezindheid /familiepsalm), psalm 140 (recht van de zwakken).

Kies alleen psalmen die passen in de lijn van de dienst. Kies alleen psalmen die ooit voor de dienst geoefend zijn.

Laten combo of band zichzelf niet 'de kerk uitspelen'. Sommige muziekgroepen spelen zo hard dat ze de gemeentezang overstemmen; dat is niet de bedoeling, evenmin als dit bij het orgel de bedoeling is. Muziekgroep en orgel ondersteunen de gemeentezang en niet omgekeerd.

Het begeleiden van gemeentezang is iets anders dan het presenteren van een solistisch gezongen lied.

Het is in dit verband ook belangrijk rekening te houden met de omvang en de akoestiek van de kerk zelf. Kerkgebouwen zijn niet voor dit type muziek gebouwd en dat is qua geluid vaak te horen. Laat het combo dus eerst eigen klank en geluid afstemmen op het gebouw, en luister vervolgens, zeker de eerste keren, kritisch naar het samenspel met de gemeente, én naar het geluid in een vol kerkgebouw. U hoeft de uitvoering op de cd's niet als voorbeeld te nemen; u speelt zoals u het mooi en passend vindt.

Orgelpsalmen en combopsalmen kunnen in een en dezelfde dienst prima gecombineerd worden (mengdiensten), als de gemeente maar 'stem-recht' blijft houden in haar zang.

2. 'Psalmen voor Nu' als luisterlied

Omdat een psalm ook zijn werk kan doen als ernaar geluisterd wordt, kan een 'Psalm voor Nu' klinken als meditatief moment of als een gezongen Schriftlezing.

Dat kan tijdens de collecte, de schriftlezing (bij een schriftlezingspsalm) of na de preek. U kunt beginnen met psalm 130, een van de 'Psalmen voor Nu' die in het nieuwe Liedboek (mei 2013) zijn opgenomen. Het is een meditatief moment in lijn met de dienst. Dat geldt voor alle psalmen en zeker voor de luisterliederen. Het moet duidelijk zijn voor de gemeente waarom de psalm klinkt. Het moet passen in deze dienst, liturgisch en muzikaal. Een psalm-voor-nu zal daarbij helpend kunnen zijn, vanwege het meditatieve karakter. Eredienst hoort een samenhangend geheel te zijn, waarbij de verschillende onderdelen elkaar versterken.

Een psalm kan bijvoorbeeld solo gezongen worden, waarbij de tekst op de beamer verschijnt. Een psalm 22 leent zich daar uitstekend voor; daarvoor zijn een zanger nodig, een gitarist en een microfoon. Prachtig in een Goede Vrijdagdienst of op een Avondmaalszondag in de weken voor Pasen. Ook kan een psalm vanaf de cd uit de geluidsboxen klinken, ook in dit geval met de tekst op de beamer.

De gemeente die daar een begin mee wil maken, kan denken aan een frequentie van ongeveer één in de maand. Belangrijker dan de kalender ('nu moet het') is de liturgie ('nu past het').

U kiest de psalm uit, nadat u weet wat het thema van de dienst is. Overleg met predikant en beamteam hoort bij de nodige zorgvuldigheid.

Lijst

Hieronder vindt u alle tot nu toe verschenen 'Psalmen voor Nu'.

Deze lijst geeft informatie over de tijdsduur, de zingbaarheid van de psalm als gemeentelied, en de liturgische inzetbaarheid.

Een bandpsalm is geschikt voor een muziekgroep met voornamelijk popmuziekinstrumenten zoals gitaar, piano, drums (percussie) en bas.

- Psalm 1 – CD 5 - 3:10
Gemeentelied. Vrolijke goed zingbare psalm. Twee wegen.
- Psalm 3 – CD 2 - 3:41
Luisterpsalm. Klacht en vraag om nabijheid.
- Psalm 4 – CD 1 - 2:54
Bandpsalm. Meezingbaar. Avondlied.
- Psalm 5 – CD 3 - 4:25
Bandpsalm. Stevige rock. Goed mee te zingen. Morgenlied. Thema: misdaad / veilig bij God.
- Psalm 6 – CD 2 - 3:26
Goed meezingbaar, melancholiek. Klacht en gebed om hulp. Dodenherdenking 4 mei
- Psalm 7 – CD 6 - 6:14
Bandpsalm.
Meezingbaar. Geen luisterlied. Vervolging / onrecht / vergelding.
- Psalm 8 – CD 3 - 4:26
Goed zingbaar. Prachtige scheppingspsalm, ook te gebruiken als dooplied. Thema's: het heelal / kinderen / natuur.
- Psalm 9 – CD 1 - 5:04
Een echte bandpsalm. Eenvoudig mee te zingen, zeker het refrein.
Thema's: recht voor de armen / Michazondag / Advent
Opgenomen in Liedboek als 9a

- Psalm 10 - CD 9 - 5:41
Pleidooi om slechte mensen aan te pakken. Pleidooi voor Gods naam.
- Psalm 11 - CD 9 - 4:32
Meezingbaar of als luisterlied. Met sterke beelden van Gods oordeel.
- Psalm 12 - CD 2 - 3:32
Stevige meezingbare psalm. Thema: zuiver taalgebruik / grootspraak.
- Psalm 13 - CD 2 - 3:41
Goed meezingbaar. Makkelijk speelbaar. Klacht met wending: een loflied op Gods goedheid. Te zingen bij een preek over Job. Gezongen in een dienst na een zelfdoding.
Opgenomen in Liedboek als 13c
- Psalm 14 - CD 2 - 3:21
Meezingbaar. Klacht omdat niemand goed doet /gebed om herstel van Gods volk.
- Psalm 15 - CD 1 - 2:27
Geschikt voor band, piano maar ook geschikt voor orgel. Goed meezingbaar; fijne melodie, lichtvoetig. Eventueel beurtzang (couplet – refrain); Thema: Kind bij God aan huis / leefregels / doen wat je belooft / integer zijn
- Psalm 16 - CD 3 - 3:32
Qua melodie verrassend en tegelijkertijd zeer goed meezingbaar. Prachtige tekst. Mooi bij het avondmaal, maar ook als pastorale psalm en als belijdenispsalm. En bij Pinksteren: deze psalm wordt door Petrus geciteerd in Handelingen 2 als opstandingsbewijs. Bruikbaar thema dat als intro wordt gebruikt.
Opgenomen in Opwekking als 727
- Psalm 18 - CD 9 - 11:55
Luisterlied waarbij de even regels van couplet gemakkelijk meezingen. Wisselzang. God in zijn grootheid en ondoorgrondelijkheid wordt bezongen.
- Psalm 20 - CD 4 - 4:01
Mooie meezinger en ook als luisterlied een pareltje. Gebed voor de koning.
- Psalm 22 - CD 1 - 10:17
Meditatieve solo-psalm voor de lijdensstijd / Goede vrijdag / Avondmaaldienst / het héle verhaal van God t/m voleinding in één lied. De psalm duurt 11 minuten en is goed te gebruiken als meditatief moment. Met een mooie spanningsboog.
- Psalm 23 - CD 3 - 3:15
Goed meezingbaar gemeentelied / Goede herder / rouwdienst / avondmaalsviering Meteen al een klassieker. In Friesland kan de Friese versie van CD 1 gezongen worden.
- Psalm 24 - CD 7 - 3:55
Gemeentelied waarbij eerst het refrain aangeleerd en meegezongen kan worden. Liturgisch: Intochtslied voor de koning: ‘Verhoog je boog, je poort, want er komt nu een koning van formaat’. Palmzondag /eerste zondag van Advent /Hemelvaartdag / Pinksteren / Gods auteursrecht op zijn wereld. Poort = hart.
- Psalm 25 - CD 4 - 6:06
Moelijk mee te zingen. Thema: onderweg met God / navolging / catechese.
- Psalm 26 - CD 4 - 2:58
Goed meezingbaar op aansprekende melodie. Ook als luisterlied erg mooi. Smeekgebed. Veertigdagentijd / ‘Doe mij recht’ / heilig leven.
- Psalm 27 - CD 9 - 6:30
Meezingpsalm. Licht / redding / een plek bij God / zonder vader en moeder / liefde en moed.
- Psalm 28 - CD 1 - 3:34
Goed meezingbaar, slotregels van elk couplet werken als refrain. thema's: rechtzetten van kwaad / zegen van Gods naam / opkomen voor Gods naam.

- Psalm 29 – CD 2 - 4:27
Goed meezingbaar lied. Geschikt voor beurtzang met wissels in de coupletten zelf: mannen vrouwen allen. Thema: het spreken van de Heer in de schepping
- Psalm 30 – CD 4 - 5:06
Goed meezingbaar loflied / morgenlied / lied van bevrijding /Veertigdagen / Pasen.
- Psalm 31 – CD 6 - 6:07
Lange bandpsalm. Afgedankt mens roept God om hulp. Leven in Gods hand gelegd.
- Psalm 32 – CD 5 - 3:51
Vrolijke jazzy klezmerpsalm. Vergt wel wat akkoordenkennis van muzikanten.
Dankpsalm: God vergeeft ons! Alle eer aan God! Ook bij Avondmaal / schuldbelijdenis.
Opgenomen in Liedboek als 32a
- Psalm 33 - CD 9 - 4:52
Refrein (en later ook couplet) meezingbaar door gemeente. Loflied / Pinksteren.
- Psalm 34 – CD 7 - 4:25
Alfabetische psalm over ‘Wil je graag gelukkig zijn?’ Couplettten zijn goed mee te zingen. Ook mooi als luisterpsalm in jeugddienst over het thema geluk.
- Psalm 39 – CD 2 - 3:43
Luisterlied. Schuldbelijdenis en gebed. Thema: vergankelijkheid / tijd / vreemdelingschap.
- Psalm 40 – CD 6 - 5:14
Goed zingbare psalm, event. in lager tempo te zingen dan op cd. Ervaringsverhaal van redding. ‘Hier ben ik’ – beschikbaar voor God.
- Psalm 41 – CD 2 - 4:28
Goed te zingen lied
Thema: spot / ziekte / verwijzing naar lijdenstijd met verrader Judas.
- Psalm 42/43 – CD 2 - 7:50
Pianopsalm. Goed meezingbaar. Klacht vanwege spot/ verlangen naar gemeente/ hoop op God.
- Psalm 44 – CD 6 - 5:42
Schrijnende psalm. Zing deze solo of als luisterlied rond de herdenking van de joodse slachtoffers in WO II. Waarom treft onheil ons, terwijl we God gewoon dienen en volgen? De vijand kan God niet uitstaan...en daarom ook niet de mensen die hem volgen.
- Psalm 45 – CD 9 - 3:45
Goed te zingen Koningslied op thema: feest / schoonheid.
- Psalm 46 – CD 3 - 4:10
Pianolied. Refrein of geheel te zingen door gemeente.
Thema: Levend water tegenover verwoestend water. God gaat de aarde en de woelige, woedende mensenzee te boven; hij is onze hoge vluchtplaats
- Psalm 47 – CD 8 - 4:54
Vrolijke meezinger. David brengt de ark op naar de berg Sion/ Hemelvaartdag.
- Psalm 48 – CD 7 - 5:00
Goed zingbare vrolijke psalm: Jeruzalem als stad van gerechtigheid, stad van God.
Thema: doorgeven aan je kind / God staat als een huis / in de tempel klopt Gods hart.
- Psalm 49 – CD 7 - 4:09
Toegankelijke volkse melodie. Mooi lied voor ons rijke westerlingen: de psalmist heeft een boodschap voor wie luistert. Rijke jongeling / rijke dwaas / hebzucht / graaigedrag
- Psalm 52 – CD 4 - 3:27
Luisterlied. Leugenaar tegenover groene boom, dichtbij het huis van God.

- Psalm 53 – CD 1 – 3:35
Solopsalm met meezingbaar refrein. 'Iedereen is slecht' / te zingen bij thema christenvervolging / gesloten dictaturen.
- Psalm 54 – CD 7 - 3:47
Goed meezingbare psalm. Aansprekend danklied na redding.
- Psalm 56 – CD 3 - 6:48
Luisterlied. Refrein mee te zingen. Vijandschap / achtervolging / belofte.
- Psalm 57 – CD 1 - 3:39
Toegankelijke en meezingbare psalm met refrein. Eenvoudig te spelen ook.
Troostrijk met prachtig verwoord *kyrie eleison*: 'Laat heel de aarde en hemel, Heer, zien hoe sterk u bent' Thema's: Veilig bij God / dankdag.
- Psalm 58 – CD 6 - 4:37
Goed zingbare psalm. Indringende beeldrijke roep om wraak vanwege geweld. Kan bij Genesis 3.
- Psalm 59 – CD 5 - 6:34
Melancholieke psalm met refrein. Houvast tegenover vijandschap, 'valse honden'.
- Psalm 60 – CD 8 - 5:08
Kan solo gezongen worden. Roep om Gods hulp.
- Psalm 61 – CD 2 - 2:14
Luisterpsalm. Klacht en belofte / God als toren om in te wonen.
- Psalm 62 – CD 7 - 5:25
Solo- of luisterlied. Met een krachtige drive zingt de psalm zich open na de stilte van het begin. Vergankelijkheid / God als rots en kasteel/ relatiepsalm: 'Vertel het allemaal aan God' / God van liefde.
- Psalm 63 – CD 5 - 4:19
Latin psalm die na enige oefening goed te zingen is, vooral refrein. Ook mooi als luisterlied. Verlangen naar God.
- Psalm 64 – CD 4 - 3:08
Luisterpsalm. Bedreigd worden / veiligheid bij God.
- Psalm 67 – CD 2 - 2:54
Frisse en goed meezingbare dank- en gebedspsalm. Pinksteren en Dankdag.
Uitvoeringstip: op cd is het nummer recht toe recht aan gespeeld, maar in een latin uitvoering komt het ook heel goed uit de verf. Enige oefening is wenselijk. Wel erg fijne luchtige psalm met een goede drive door de cadans van melodie en tekst.
Opgenomen in Opwekking als 748
- Psalm 70 – CD 7 - 2:37
Psalm bestaat uit de slotfase van psalm 40 op een andere melodie.
- Psalm 72 – CD 8 - 5:27
Gemeentezang. Een van de koningspsalmen. Over gerechtigheid. Kerst en Epifanie / Koninkrijk van God / politiek.
- Psalm 73 – CD 1 - 4:13
Solopsalm. Niet geschikt voor samenzang. Thema: geluk versus ongeluk / de weg van de jaloezie naast de hemelse weg.
- Psalm 75 – CD 6 - 3: 40
Bandpsalm. God vernedert en verhoogt / verkiezing.
- Psalm 76 – CD 8 - 3:59
Meezingbaar loflied in vier coupletten. Voleinding / laatste oordeel.
- Psalm 77 – CD 7 - 8:49
Luisterpsalm waarin de dichter zijn verdrietige vragen bij God neerlegt.
- Psalm 78 – CD 3 - 13:30
Goed meezingbare geschiedenisles. Bruikbaar als gezongen schriftlezing. Lang lied van 14 minuten. Volgt nauwgezet de inhoud van de psalm zelf.
- Psalm 79 – CD 3 - 3:50
Luisterlied. Aangrijpend lied over de ballingschap 'Wreek onze doden'.

- Psalm 80 – CD 9 - 5:20
Goed te zingen gemeentelied met refrein. Advent / Licht / verhaal van de wijnstok / omkeer / Gods zoon.
- Psalm 81 – CD 8—3:38
Luisterlied en meezingpsalm. Oproep tot feest en boetedoening / verootmoediging / Veertigdagen.
- Psalm 82 – CD 4 - 4:02
Bandlied. Meezingbaar. Onrecht tegenover het recht van God / verantwoording afleggen / (laatste) oordeel.
- Psalm 83 – CD 9 - 3:41
Luisterlied. Wie hem vaker gehoord heeft, zingt zo mee. Gevecht tussen Hagars en Sara's nageslacht.
- Psalm 84 – CD 1 - 2:42
Goed meezingbaar strofisch lied.
Thema's: heimwee naar God / onderweg zijn / vertrouwen / het huis van God.
Gezongen bij bruiloften en begrafenissen.
Opgenomen in Liedboek als 84a en in Opwekking als 715
- Psalm 85 – CD 8 - 5:29
Op het eerste gehoor complex, maar na enkele keren luisteren eigenlijk heel eenvoudig.
Refreinen meezingbaar. Opgewekte psalm: God komt bij ons op aarde wonen. Past mooi bij een preek over de nieuwe aarde (Openbaring) / Advent.
Coda: De Heer wil bij ons wonen in dit land.
- Psalm 86 – CD 5 - 7:04
Pianopsalm. Na enige oefening te zingen. Gebedsroep om overeind te blijven met God.
- Psalm 87 – CD 3 - 2:40
Bandpsalm. 1e en laatste couplet meezingbaar. Middencoupletten solo.
- Psalm 88 – CD 6 - 6:43
Luisterlied. Intense klacht van iemand die nergens licht ziet. Depressie / zelfdoding.
- Psalm 89 – CD 7 - 7:10
Meezingbaar voor mensen die snel en goed kunnen zingen en articuleren. Canon. De belofte aan David en de tegenstem die God hieraan herinnert.
- Psalm 90 – CD 1 - 3:02
Solopsalm. Niet direct voor gemeentezang of in rustig tempo. Samengaan tekst en melodie soms lastig, qua klemtoon en enjambement. Niettemin een door velen graag gezongen psalm. Oudejaarsavond.
- Psalm 91 – CD 9 - 6:11
Meezingpsalm. Vertrouwen / slapen / engelen / lang gelukkig leven.
- Psalm 92 – CD 5 - 4:56
Meezinger. Ook luisterlied. Thuis zijn bij de Heer / fris en krachtig oud zijn.
- Psalm 93 – CD 6 - 3:54
Goed zingbaar. Koningspsalm. Ook: watersnood/ -overlast.
- Psalm 95 – CD 7 - 3:18
Goed meezingbare, indringende psalm. Ook als luisterlied. Past bij dienst over woestijnreis / sabbatsrust / Hebreeen 3. Psalm die waarschuwt.
- Psalm 96 – CD 8 - 4:07
Toegankelijke lofpsalm. Goed speelbaar, goed meezingbaar. Missionaire psalm / Kerst
Opgenomen in Opwekking
- Psalm 98 – CD 6 - 3:42
Vrolijke meezingbare psalm. Kerst / wederkomst / gerechtigheid / wonderen / nieuw lied. *Opgenomen in Liedboek als 98e*

- Psalm 99 – CD 8 - 4:16
Koningspsalm / rechtvaardigheid / vertrouwen, met Mozes, Aäron, Samuël als voorbeeld.
- Psalm 100 – CD 5 - 3:40
Echt psalm voor een band; feestelijk loflied. Vergt even oefenen voor gemeente en band, maar is dan ook slijtvast. Coupletten licht te zingen. Op CD te zwaar opgetuigd en opgenomen, geen luisterlied.
- Psalm 101 - CD 4 - 2:28
Met enige oefening goed te zingen. Integriteit.
- Psalm 102 – CD 5 -6:00
Na enige oefening meezingbaar. Klaaglied tussen het puin. Over generaties / doorgeven wie God is. Het heelal, vogels en sterren.
- Psalm 105 – CD 5 - 7:29
Luisterlied en geschiedenispsalm over de woestijnreis van Israel. Of twee solisten.
- Psalm 106 – CD 7 - 9:39
Luisterlied of Schriftlezingpsalm. Indringende geschiedenispsalm over Israel in de woestijn, past bij thema ontstellende oppervlakkigheid, bijv. bij gelijkenis van de zaaier: het woord schiet geen wortel. Daartegenover Gods aanhoudende liefde. Duurt 9 minuten.
- Psalm 107 – CD 8 - 7:25
Geschikt als gezongen Schriftlezing met een refrein voor de gemeente. Op CD met stevige beat uitgevoerd; werkt echter ook goed met een folkgitaar (a la Johnny Cash).
Vier reddingen uit doodsgevaar / kanteling onheil <->zegen.
- Psalm 109 – CD 8 - 5:25
Luisterpsalm die via stem en tegenstem zicht op de inhoud geeft. Uit een tijd dat er nog geen Wetboek van strafrecht was.
- Psalm 110 – CD 3 - 3:12
Luisterlied. Koningslied. Hemelvaart.
- Psalm 111 – CD 6 - 3:45
Goed meezingbaar, vooral het couplet. Alfabetpsalm met een open melodie. Mooi bij het avondmaal: 'hij geeft ons brood en wijn'.
- Psalm 112 – CD 6 - 2:10
Goed zingbare tegenhanger van psalm 111 – de ideale man. Alfabetpsalm.
- Psalm 113 – CD 2 - 2:58
Goed zingbare vrolijke psalm, slotregel kan pijn doen.
- Psalm 114 – CD 6 - 5:22
Meezingbare en vrolijke psalm over de uittocht.
Opgenomen in Liedboek als 114a
- Psalm 116 – CD 9
Meezingbaar. Angst en weerloosheid / eed van trouw aan God.
- Psalm 117 – CD 4 - 1:53
Eenvoudig meezingbaar en ritmisch; goed speelbaar met gitaar of met hele band.
- Psalm 118 – CD 7 - 5:55
Vergt vaker luisteren. De afgekeurde steen en de palmtak. Veertigdagentijd / Palmzondag
- Psalm 119 – CD 4 - 21:59
Prachtige tekst. 22 keer dezelfde melodie: uiteindelijk zingt iedereen hem vanzelf mee. Mooi voor een themadienst. De hele psalm kan daarbij worden gezongen (22 minuten!)
- Psalm 120 – CD 4 - 3:08
Goed meezingbaar. Ook als luisterlied mooi. Onbekende psalm die in Psalmen voor Nu-versie bekend kan worden. Vredesmissies 'bij tenten en kamelen' / ver van huis wonen / vrede tegenover vechten.

- Psalm 121- CD 1 - 3:04
Vier coupletten op toegankelijke melodie. Te zingen o.a. bij hulpvraag / huwelijk / vakantietijd
- Psalm 122 – CD 2 - 3:20
Vrolijk meezinger over Jeruzalem.
- Psalm 123 – CD 3 - 2:48
Bandpsalm. Meezingbaar lied over opzien naar God in situaties van spot en arrogantie.
- Psalm 124 – CD 5 - 3:33
Meezinger. ‘Onze hulp...’. Sterke refreinregel, meezingbaar voor allen.
- Psalm 125 – CD 4 - 3:27
Goed mee te zingen. Wie op de Heer vertrouwt staat als de berg Sion / vrede voor Israel
- Psalm 126 – CD 3 - 2:42
Meezingbaar lied over terugkeer uit de ballingschap. Tranen tegenover vrolijk zingen /
zaaien naast maaien / het ‘nog niet’ en de vervulling. Veertigdagentijd / Dankdag.
- Psalm 127 – CD 3 - 3:16
Innemend lied, goed mee te zingen. Dagelijks werk / zegen van God / kinderen.
- Psalm 128 – CD 5 - 1:23
Wervelend pianolied. Meezinger. Zegen en vrede voor werk en gezin. Voor wie naar God luistert. Vergt pastorale zorgvuldigheid (kinderzegen).
- Psalm 129 – CD 6 - 4:20
Na enige oefening goed zingbaar, vooral refrein. Deze psalm zing je in de kerk plaatsvervangend voor alle slachtoffers van geweld / verkrachting / vernedering.
- Psalm 130 – CD 1 - 3:08
Zeer goed meezingbaar. Zonde, verlossing, dankbaarheid. Advent / Avondmaal / Goede vrijdag / pijn & hoop
Ook: in combinatie met de Tien Woorden. Deze beginnen met bevrijding, de psalm eindigt ermee.
Opgenomen in Liedboek als 130c
- Psalm 131 – CD 1 - 2:17
Meezingbaar kort lied. Thema’s: kind bij God zijn / positief zorgen voor jezelf.
- Psalm 132 – CD 8 - 4:45
Meezingbaar na meerdere keren luisteren. Thema: Gebed, Gods eed aan David
- Psalm 133 – CD 5 - 2:45
Goed meezingbaar en speelbaar. Zegenpsalm. Ook geschikt voor en geliefd bij kinderen. Thema: broers & zussen / gemeente zijn / verbondenheid / zegen van boven naar beneden.
- Psalm 134 – CD 3 - 3:49
Bandlied. Bevestiging van ambtsdragers / slot van de dienst / wederzijdse zegenbede.
- Psalm 136 - CD 1 - 5:37
Solopsalm waarbij de refreinregel goed meezingbaar is: God kijkt naar ons om, hij is goed. Thema’s: Schepping / reis met Israel door woestijn
- Psalm 137 – CD 2 - 4:56
Luisterlied. Schrijnend gezang over de ballingschap. *Willem Barnard zei over deze psalm: ‘ik zal deze psalm nooit zingen, ik heb er, Goddank, het recht niet toe.’*
- Psalm 138 – CD 7 - 4:27
Toegankelijke strofische psalm. Breed uitgesponnen melodie met lange noten. Lof en eer voor God / oproep aan wereldheersers.
- Psalm 140 – CD 9 - 4:31
Prachtige meezinger van een weinig gezongen psalm. Hoop / dank / recht van de zwakken.

- Psalm 141 - CD 8 - 4:11
Op het eerste gehoor niet erg toegankelijk, maar de praktijk bewijst dat hij heel makkelijk meegezongen wordt.
- Psalm 142 – CD 1 - 2:49
Meezingbaar. Te zingen in Veertigdagentijd / lijdenstijd / Getsemane.
- Psalm 144 – CD 9 – 5:33
Pianolied. Refrein goed mee te zingen. Kwetsbare mensen / zonen / dochters / schapen / graan. Bijv. Dankdag.
- Psalm 145 – CD 3 - 4:21
Bandpsalm. Zeer meezingbaar, frisse tekst.. Lof en dank.
Thema's: vergeving / liefde.
Opgenomen in Opwekking als 734
- Psalm 146 – CD 8 - 3:30
Geschikt voor band. Stevige lofpsalm. Epifanie
- Psalm 147 – CD 1 - 2:28
Meezingbaar in iets lager tempo. Vrolijk loflied over Gods Schepping / ontzag & eerbied / jeugdendienst
- Psalm 148 – CD 5 - 8:08
Luisterlied. Heldere oproep aan hemel en aarde om God te loven. Uitvoering op CD te uitgesponnen voor kerkdienst. Dat kan *live* beter.
- Psalm 150 – CD 2 - 3:26
Meezingpsalm. Alle eer aan God
Note: Bij 'Psalmen voor Nu' is de uitroep *Halleluja* steeds weergegeven met: *Alle eer aan God*.

5 Huwelijksliturgie 1

I. Opening

Verwelkoming

Votum

Onze hulp is de naam van de HEER
die hemel en aarde gemaakt heeft,
die trouw is tot in eeuwigheid
en het werk van zijn handen niet loslaat.
(Psalm 124:8, 146:6, 138:8)

Groet

Genade, barmhartigheid en vrede van God, de Vader, en van Christus Jezus, onze
Heer!
Amen
(1 Timoteüs 1:2b)

Psalm of gezang

Openingsgebed

II. Dienst van het woord

Lezing(en) uit de Heilige Schrift

Psalm of gezang

Verkondiging

Psalm of gezang

III. Dienst der dankbaarheid

Onderwijs over het huwelijk

[volgt tekst formulier 2011 tot en met 'belofte']

Wederzijdse verplichtingen

(De voorganger verzoekt het bruidspaar te gaan staan.)

Bruidegom en bruid, luister naar wat de Heer van jullie verwacht.

Bruidegom, heb je vrouw lief, zoals Christus zijn gemeente liefheeft.³⁵ Vrees de Heer!

Leef verstandig met je vrouw en bewijs haar eer, want zij deelt samen met jou in

Gods genade, zowel in dit als in het toekomstige leven. Dan zul je vrijuit tot God

kunnen bidden en verhooring ontvangen.³⁶ Ga haar voor in een leven met de Heer.

Draag zorg voor haar en geef haar geborgenheid. Aanvaard haar liefdevolle steun als

de hulp die Christus je geeft.

Bruid, heb je man lief en help hem door in alles het goede voor hem te zoeken.³⁷

Aanvaard hem als hoofd en ontvang zijn liefdevolle zorg als geborgenheid die

Christus je geeft.³⁸ Vrees de Heer! Wees niet gericht op uiterlijk vertoon, maar laten

je goede werken je sieraad zijn,³⁹ in het gezin en daarbuiten.⁴⁰

Blijf elkaar trouw en leef beiden van Gods genade. Draag samen de

verantwoordelijkheid en de zorg voor jullie gezin. Wees trouw in de uitoefening van

de taken die God jullie geeft. En leef zo, dat je tot een zegen bent in de gemeente en

in de samenleving.

Belofte van het bruidspaar

(Er zijn twee mogelijkheden: Zelf de belofte uitspreken of 'ja' zeggen op de gestelde vragen.)

(Zelf de belofte uitspreken)

Jullie hebben nu gehoord dat het huwelijk door God is ingesteld. Ook is jullie

voorgehouden wat de Heer van je verwacht.

Willen jullie nu elkaar de rechterhand geven en je beloften uitspreken?

De bruidegom zegt: Ik, N.N., beloof hier voor God en zijn gemeente, in liefde voor jou,

N.N., te zorgen. Ik zal heilig met je leven, je nooit verlaten, maar je trouw blijven in

goede en kwade dagen, in rijkdom en armoede, in gezondheid en ziekte, ons leven

lang. Ik beloof in ons huwelijk naar het evangelie te leven.

De bruid zegt: Ik, N.N., beloof hier voor God en zijn gemeente, in liefde voor jou, N.N.,

te zorgen. Ik zal heilig met je leven, je nooit verlaten, maar je trouw blijven in goede

en kwade dagen, in rijkdom en armoede, in gezondheid en ziekte, ons leven lang. Ik

beloof in ons huwelijk naar het evangelie te leven.

('Ja' zeggen op de volgende vragen)

Jullie hebben nu gehoord dat het huwelijk door God is ingesteld. Ook is jullie

voorgehouden wat de Heer van je verwacht.

Willen jullie elkaar de rechterhand geven en antwoorden op de volgende vragen:

(aan de bruidegom)

N.N., beloof je hier voor God en zijn gemeente, in liefde voor N.N., je vrouw, te

zorgen? Zul je heilig met haar leven, haar nooit verlaten, maar haar trouw blijven in

goede en kwade dagen, in rijkdom en armoede, in gezondheid en ziekte, zolang jullie

beiden leven? Beloof je in je huwelijk naar het evangelie te leven?

---

³⁵ Ef. 5:25-33

³⁶ 1 Petr. 3:7

³⁷ 1 Tim. 2:8-15

³⁸ Ef. 5:22-24, 33

³⁹ 1 Petr. 3:1-5

⁴⁰ Spr. 31

(Antwoord) Ja!

(aan de bruid)

N.N., beloof je hier voor God en zijn gemeente, in liefde voor N.N., je man, te zorgen? Beloof je hem te helpen en hem te volgen, in alle dingen die naar Gods wil zijn? Zul je heilig met hem leven, hem nooit verlaten, maar hem trouw blijven in goede en kwade dagen, in rijkdom en armoede, in gezondheid en ziekte, zolang jullie beiden leven. Beloof je in je huwelijk naar het evangelie te leven?

(Antwoord) Ja!

Gebed

(bruid en bruidegom knielen)

Almachtige God, Vader in de hemel, Wij prijzen uw goedheid en wijsheid die uitkomt in al uw werken, ook in de instelling van het huwelijk. U hebt de mens als man en vrouw geschapen. U bracht Adam en Eva samen met de bedoeling dat zij een diepe levenseenheid zouden vormen. Ook deze bruidegom en bruid, N.N. en N.N., hebt U zo aan elkaar verbonden. Wij danken U, dat ze elkaar liefkregen en trouw beloofden voor het leven.

Wij bidden U, schenk hun uw Geest, zodat zij deze belofte nakomen. Wilt U zelf met hen meegaan en hen in bescherming nemen te midden van de gevaren in deze wereld. Houd hen aan elkaar verbonden in alle omstandigheden, in voorspoed en tegenspoed, in vreugde en verdriet, in gezondheid en ziekte. Geef dat zij elkaar blijven liefhebben, elkaar helpen en trouw zijn. Leer hun bovenal in de gemeenschap met Christus te leven. Laat hun huwelijk een afspiegeling zijn van de verhouding tussen Christus en zijn gemeente. Help hen om samen vanuit uw evangelie te leven. Geef hun een vast geloof, zodat zij van harte bereid zijn naar U te luisteren en de macht van de zonde te weerstaan.

Trouwe God, schenk hun uw zegen, zoals U eens Abraham, Isaak en Jakob hebt gezegend. Als U hun kinderen geeft, verleen hun dan kracht en wijsheid om die kinderen op te voeden tot uw eer. Leid hen zo, dat zij zich inzetten voor de leden van Christus' gemeente en voor alle mensen die U op hun weg plaatst. Maak hen in woord en daad getuigen van uw liefde, zodat uw naam geprezen wordt. Doe dit bruidspaar met heel uw kerk uitzien naar de dag van de bruiloft van het Lam, die grote dag, waarop het leven één feest wordt.

Wil ons verhoren, barmhartige Vader, door Jezus Christus, onze Heer. Amen.

Zegen

God, onze Heer, die jullie tot dit huwelijk heeft geroepen, verlene jullie door zijn heilige Geest de kracht om je belofte na te komen, al de dagen die hij jullie samen schenken wil. Hij verbindt jullie met ware liefde en trouw en geve jullie zijn zegen. Amen.

Psalm of gezang

(Allen staan; het bruidspaar kan geknield blijven. Daarna gaat de gemeente zitten; bruidegom en bruid staan.)

Overhandiging huisbijbel

Inzameling van de gaven

IV. Heenzending

Psalm of gezang

Zegen

Moge de HEER u zegenen en u beschermen,
moge de HEER het licht van zijn gelaat over u doen schijnen en u genadig zijn,
moge de HEER u zijn gelaat toewenden en u vrede geven.

Amen

(Numeri 6:24-26)

Of:
 De genade van de Heer Jezus Christus, de liefde van God en de eenheid met de heilige
 Geest zij met u allen.
 (2 Korinte 13:13)

6 Huwelijksliturgie 2

I. Opening

Verwelkoming

Votum

Onze hulp is de naam van de HEER
 die hemel en aarde gemaakt heeft,
 die trouw is tot in eeuwigheid
 en het werk van zijn handen niet loslaat.
 (Psalm 124:8, 146:6, 138:8)

Groet

Genade, barmhartigheid en vrede van God, de Vader, en van Christus Jezus, onze
 Heer!
 Amen
 (1 Timoteüs 1:2b)

Psalm of gezang

Openingsgebed

II. Dienst van het woord

Lezing(en) uit de Heilige Schrift

Psalm of gezang

Verkondiging

Psalm of gezang

III. Dienst der dankbaarheid

Inleiding

[Tekst, nog te bewerken:]

Wij zijn samengekomen in eerbied en vrolijkheid om Gods tegenwoordigheid te zoeken, om zijn zegen te vragen over het trouwverbond van N en N, en te delen in hun vreugde. Onze Heer Jezus Christus, eens zelf te gast op de bruiloft te Kana in Galilea, wil nu door zijn Geest bij ons zijn.

De bijbel leert ons dat de verbondenheid van mensen een gave is van God, de Schepper. Ja, naar zijn eigen beeld schiep Hij ons, bijna goddelijk heeft Hij ons gemaakt. Zo heeft Hij ons bedoeld: dat mensen zich geven aan elkaar, heel hun leven, één van geest en één van lichaam. Vruchtbaar zullen zij zijn in liefde en trouw, in vrede en geduld. Want de Geest van God wil wonen in huis en hart van hen die Hem voortdurend daarom bidden.

Het huwelijk is gegeven, opdat jullie elkaar zullen troosten en helpen, trouw met elkaar zullen leven in voorspoed en tegenspoed, in vreugde en verdriet, en elkaar nooit meer zullen verlaten. Het is gegeven, opdat jullie elkaar met verrukking en tederheid zullen kennen.

(Het huwelijk is ook gegeven om kinderen te ontvangen, en om gezegend te worden door hun tegenwoordigheid in jullie huis. Jullie zijn geroepen hen op te voeden in overeenstemming met Gods wil, en in de geest van het Evangelie van Jezus Christus.)

Gemeente, vandaag bevestigen N en N openlijk hun keuze voor elkaar om samen te leven al hun dagen. Daartoe geven ze elkaar hun plechtige belofte van trouw, ze leggen de handen ineen en maken zo hun verbondenheid zichtbaar. Daarom, N en N/bruid en bruidegom, bidden wij met jullie op deze dag dat je, gesterkt en geleid door Gods Geest, zult groeien in waarheid en liefde voor elkaar en alle mensen, die God op jullie weg brengt.

Belofte van het bruidspaar

(Er zijn twee mogelijkheden: Zelf de belofte uitspreken of 'ja' zeggen op de gestelde vragen.)

(Zelf de belofte uitspreken)

Jullie hebben nu gehoord dat het huwelijk door God is ingesteld. Ook is jullie voorgehouden wat de Heer van je verwacht.

Willen jullie nu elkaar de rechterhand geven en je beloften uitspreken?

De bruidegom zegt: Ik, N.N., beloof hier voor God en zijn gemeente, in liefde voor jou, N.N., te zorgen. Ik zal heilig met je leven, je nooit verlaten, maar je trouw blijven in goede en kwade dagen, in rijkdom en armoede, in gezondheid en ziekte, ons leven lang. Ik beloof in het huwelijk overeenkomstig het evangelie te leven.

De bruid zegt: Ik, N.N., beloof hier voor God en zijn gemeente, in liefde voor jou, N.N., te zorgen. Ik zal heilig met je leven, je nooit verlaten, maar je trouw blijven in goede en kwade dagen, in rijkdom en armoede, in gezondheid en ziekte, ons leven lang. Ik beloof in het huwelijk overeenkomstig het evangelie te leven.

(‘Ja’ zeggen op de volgende vragen)

Jullie hebben nu gehoord dat het huwelijk door God is ingesteld. Ook is jullie voorgehouden wat de Heer van je verwacht.

Willen jullie elkaar de rechterhand geven en antwoorden op de volgende vragen:

(aan de bruidegom)

N.N., beloof je hier voor God en zijn gemeente, in liefde voor N.N., je vrouw, te zorgen? Zul je heilig met haar leven, haar nooit verlaten, maar haar trouw blijven in goede en kwade dagen, in rijkdom en armoede, in gezondheid en ziekte, zolang jullie beiden leven? Beloof je in je huwelijk overeenkomstig het evangelie te leven?

(Antwoord) Ja!

(aan de bruid)

N.N., beloof je hier voor God en zijn gemeente, in liefde voor N.N., je man, te zorgen? Beloof je hem te helpen en hem te volgen, in alle dingen die naar Gods wil zijn? Zul je heilig met hem leven, hem nooit verlaten, maar hem trouw blijven in goede en kwade dagen, in rijkdom en armoede, in gezondheid en ziekte, zolang jullie beiden leven. Beloof je in je huwelijk overeenkomstig het evangelie te leven?

(Antwoord) Ja!

Gebed

(bruid en bruidegom knielen)

Almachtige God, Vader in de hemel, Wij prijzen uw goedheid en wijsheid die uitkomt in al uw werken, ook in de instelling van het huwelijk. U hebt de mens als man en vrouw geschapen. U bracht Adam en Eva samen met de bedoeling dat zij een diepe levenseenheid zouden vormen. Ook deze bruidegom en bruid, N.N. en N.N., hebt U zo aan elkaar verbonden. Wij danken U, dat ze elkaar liefkregen en trouw beloofden voor het leven.

Wij bidden U, schenk hun uw Geest, zodat zij deze belofte nakomen. Wilt U zelf met hen meegaan en hen in bescherming nemen te midden van de gevaren in deze wereld. Houd hen aan elkaar verbonden in alle omstandigheden, in voorspoed en tegenspoed, in vreugde en verdriet, in gezondheid en ziekte. Geef dat zij elkaar blijven liefhebben, elkaar helpen en trouw zijn. Leer hun bovenal in de gemeenschap met Christus te leven. Laat hun huwelijk een afspiegeling zijn van de verhouding tussen Christus en zijn gemeente. Help hen om samen vanuit uw evangelie te leven. Geef hun een vast geloof, zodat zij van harte bereid zijn naar U te luisteren en de macht van de zonde te weerstaan.

Trouwe God, schenk hun uw zegen, zoals U eens Abraham, Isaak en Jakob hebt gezegend. Als U hun kinderen geeft, verleen hun dan kracht en wijsheid om die kinderen op te voeden tot uw eer. Leid hen zo, dat zij zich inzetten voor de leden van Christus' gemeente en voor alle mensen die U op hun weg plaatst. Maak hen in woord en daad getuigen van uw liefde, zodat uw naam geprezen wordt. Doe dit bruidspaar met heel uw kerk uitzien naar de dag van de bruiloft van het Lam, die grote dag, waarop het leven één feest wordt.

Wil ons verhoren, barmhartige Vader, door Jezus Christus, onze Heer. Amen.

Zegen

God, onze Heer, die jullie tot dit huwelijk heeft geroepen, verlene jullie door zijn heilige Geest de kracht om je belofte na te komen, al de dagen die hij jullie samen schenken wil. Hij verbindt jullie met ware liefde en trouw en geve jullie zijn zegen. Amen.

Psalm of gezang

(Allen staan; het bruidspaar kan geknield blijven. Daarna gaat de gemeente zitten; bruidegom en bruid staan.)

Overhandiging huisbijbel

Inzameling van de gaven

IV. Heenzending

Psalm of gezang

Zegen

Moge de HEER u zegenen en u beschermen,
moge de HEER het licht van zijn gelaat over u doen schijnen en u genadig zijn,
moge de HEER u zijn gelaat toewenden en u vrede geven.

Amen

(Numeri 6:24-26)

Of:

De genade van de Heer Jezus Christus, de liefde van God en de eenheid met de heilige Geest zij met u allen.

(2 Korinte 13:13)